

UN DIARI (ESPIRITUAL) DE JOVENTUT DE MOSSÈN JOSEP M. MARQUÈS I PLANAGUMÀ (1960-1962) (II)

INTRODUCCIÓ I NOTES

JORDI BOHIGAS I PEP VILA

TRANSCRIPCIÓ

ELARA PI

Resum

L'article continua amb l'edició de la segona part del diari de joventut que entre 1958 i 1962 va redactar l'eclesiàstic i historiador català Josep Maria Marquès i Planagumà (1939-2007). Les pàgines s'estenen des de 1960 fins a mitjan 1962 i reflecteixen no tan sols la personalitat del seu autor, sinó el règim de vida d'un seminarista català que, a més, fou famul del bisbe, és a dir, feia serveis domèstics i vivia al Palau episcopal. Aquest temps coincideix, també, amb els anys previs a l'inici del Concili Vaticà II (1962) i de l'ordenació sacerdotal del seu autor (1963).

Paraules clau

Diari de joventut, Josep M. Marquès i Planagumà, seminari de Girona, segle XX.

Abstract

The article continues with the edition of the second part of the youth diary that was written between 1958 and 1962 by the Catalan ecclesiastic and historian Josep Maria Marquès Planagumà (1939-2007). The pages extend from 1960 to the middle of 1962 and reflect not only the personality of its author but the lifestyle of a Catalan seminarian who, in addition, was a servant of the bishop, that is, he performed domestic services and lived in the Episcopal Palace. This time also coincides with the years before the start of the Second Vatican Council (1962) and the priestly ordination of its author (1963).

Keywords

Youth diary, Josep Maria Marquès, Girona Seminary, 20th century

INTRODUCCIÓ A LA SEGONA PART¹

El text transcrit a continuació correspon a la segona part del diari escrit per l'historiador i eclesiàstic Josep Maria Marquès Planagumà (Cruïlles, 1939-Girona, 2007) entre els anys 1958 i mitjans de 1962, quan era encara estudiant del seminari de Girona.² En el primer lliurament ja vam contextualitzar el text, la seva procedència i l'autor, del qual vam oferir algunes dades biogràfiques, així com ressaltarem l'interès del document per a la historiografia i la biografia del seu autor.³

Quan Marquès escriu aquesta segona part, que iniciem l'any 1960, tenia uns 20 anys i feia gairebé una dècada que estava al seminari, si bé una part els passà residint al Palau Episcopal. De fet, aquell mateix curs 1959/60 inicià el seu novè curs i el primer del cicle de teologia mentre encara vivia a Palau, fent de familiar, o famul, del bisbe Josep Cartaña i Inglés (1875-1963).⁴ Li quedaven encara tres cursos per acabar i ordenar-se de prevere. A canvi d'aquests serveis al bisbe, als quals no tenia accés qualsevol, tenia més facilitats per pagar-se els estudis i també li donava més llibertat de moviments, com hem vist en la primera part.⁵ El 1961 tornaria a residir a l'edifici del seminari.

Aquell curs 1959/60 s'havien incorporat al claustre de professors tres docents nous: Emili Montal, Jesús Prat i Vicenç Maria Capdevila, que ensenyaria teologia dogmàtica al seminari fins al 1988.⁶ Marquès està vivint, doncs, els seus darrers anys d'estudi i formació en aquesta institució, el seminari tridentí gironí, que culminarien amb la seva ordenació sacerdotal el mes de juliol de 1963.

¹ Agraïm, un cop més, a Albert Marquès Rigat i F. Xavier Carbó Cañigueral [X.C.] les dades i informacions proporcionades, i a la família Marquès-Rigat de Vilobí d'Onyar haver-nos cedit el quadern amb el diari.

² Amb aquest nom es coneixia llavors no una, sinó dues institucions escolars (el Menor i el Major) amb internat depenent del Bisbat i destinada a la preparació dels futurs preveres.

³ Vegeu Jordi BOHIGAS, Pep VILA i Elara PI. "Un diari (espiritual) de joventut de mossèn Josep M. Marquès i Planagumà (1958-1959) (I)". *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, 64, 2023, p. 441-482.

⁴ És així com s'anomenava als joves seminaristes que eren triats pel mateix bisbe per servir durant dos o tres anys de la seva carrera en tasques de servei domèstic de Palau.

⁵ Gairebé clandestinament es va treure la carrera de magisteri.

⁶ J. BUSQUETS, *Mossèn Damià Estela... op.cit.* p. 50.

Aquests anys, que coincideixen també amb els anys finals del llarg pontificat del bisbe Josep Cartaà (1933-1963), són també els anys finals d'un model de seminari que havia nascut amb el Concili de Trento, al s. XVI, i s'havia implementat al llarg dels següents segles.⁷ De fet, en la immediata postguerra el seminari havia gairebé assolit l'ideal tridentí de poder allotjar al seu si gran part dels estudiants en règim d'internat. Això havia estat possible gràcies a unes reformes d'ampliació efectuades a l'ala nord i de llevant de l'edifici per encabir-hi el Seminari Menor, dependències que estan actualment en mans de la Universitat de Girona. El mateix Josep Maria Marquès es convertiria, amb els anys, en un reputat estudiós de la història d'aquesta mateixa institució que tanta influència va tenir en la vida acadèmica i social de la ciutat.⁸

Durant aquest període el jove Marquès ha de prendre decisions vitals importants, com ara si iniciar estudis civils, abandonar la casa del bisbe i prosseguir amb la carrera sacerdotal, entrant a l'estat clerical. És a partir del curs 61/62, ja preparant-se ja per a les ordenacions, que Marquès torna a ser alumne intern al seminari i pot ocupar-se amb més intensitat i dedicació de la biblioteca. Amb aquest objectiu comença a fer fitxes de llibres per catalogar-los científicament, però també acaba mereixent una amonestació per la gestió d'unes "claus" que, sembla, té per accedir-hi. Fins i tot, el bisbe li demana de catalogar l'"arxiu de Casa Carles", que no sabem si ho acabaria fent. Marquès també comença a rebre els primers ordes sagrats, començant per la tonsura, que rep de mans del bisbe el 25 de novembre de 1961.

Les vetllades i els certàmens de la congregació de la Immaculada tenen un paper rellevant en l'activitat investigadora, literària i musical del jove Marquès, ja que se li assignen treballs i conferències i, fins tot,

⁷ Decret tridentí d'erecció de seminaris del 15 de juny de 1563, sessió 23. El canvi de paradigma eclesiològic que vindria donat pel Concili Vaticà II (1962-1965), així com les transformacions socioeconòmiques que viuria el país durant el tardofranquisme i en conjunt l'Europa occidental, expliquen la davallada d'ingressos i del model educatiu dels futurs sacerdots. El desenvolupisme com a model econòmic del règim amb l'entrada dels tecnòcrates al govern i l'expansió de l'ensenyament secundari públic provocaria la reducció progressiva d'alumnat dels primers cursos i de les ordenacions resultants. Sobre els nous plantejaments pedagògics que s'introduïren durant els anys seixanta, sota el pontificat del bisbe Narcís Jubany, veg. Joan BUSQUETS, *Mossèn Damià Estela, mestre i testimoni*. Besalú: Ajuntament de Besalú, 2011, p. 50.

⁸ Veg. nota 13 de la primera part.

arriba a organitzar un trio de flautes. La congregació mariana, encarregada d'organitzar-ho, s'ha de diferenciar de les associacions de laics que, amb el mateix nom, organitzaven els jesuïtes, si bé aquests degueren influir-la. Fundada a principis del segle XX per promoure la pietat i la devoció entorn de la Mare de Déu, la congregació del Seminari era d'obligada pertinença per a tots els seminaristes. A través de la seva "acadèmia", se celebraven cada mes actes culturals, reunions literàries i musicals. Històricament van recollir-se'n fruits abundants, com ara la primera producció d'alguns poetes. Les celebracions més importants, però, eren les festes en honor de sant Tomàs d'Aquino, el mes de març, patró dels estudiants, i de la Immaculada Concepció, patrona de la Congregació, al desembre. I és en el marc d'aquestes acadèmies i "certàmens" que Marquès dona a conèixer els seu primers treballs, d'aspectes diversos d'art, història i Bíblia.⁹

Al llarg del diari Marquès proporciona opinions i retrats de personatges del seu temps, començant pel bisbe Josep Cartaña i d'altres companys seus i professors, afavorit per l'anonimat que representa el diari. Podem conèixer de prop el règim de visites del prelat, particularment de la seva família més propera (de la qual arriba a hostatjar fins a onze membres al mateix temps), però també d'alguns jerarques de l'Església i del règim. S'incorporen a la família del bisbe, durant aquests anys, els seminaristes Xavier Carbó Cañiguerol i Martí Vallmajó Sala, el darrer substituint el mateix Marquès el 1961.

Com ja vam llegir a la primera part del diari, llavors el cinema, les lectures de novel·les, eren molt importants en l'esbarjo dels seminaristes. Marquès ho complementava amb la música, aprenia flauta i piano. També fa classes d'alemany. Escriu sobre temes diversos com ara la premsa catòlica a Espanya, el palau episcopal, la Renaixença, la figura de sant Tomàs, entre d'altres, alguns dels quals arriba a publicar. Els superiors li aproven les fitxes de catalogació de llibres. Batalla, sense èxit, perquè el tema de la unitat entre els cristians d'Orient i Occident fos motiu de debat amb els seus superiors. Viatja a Roma, amb altres alumnes, el setembre de 1960 –per bé que no hi fa cap anotació especial– i fotografia el Beatus de la catedral amb el fotògraf, amic i convilatà Joaquim Puigvert. Esmenta, entre altres fets, la benedicció de la secció escolta de Girona pel bisbe, el març de 1960.

⁹ Veg. Jordi BOHIGAS, "Cultura i Ciència en el Seminari Diocesà de Girona (1900-1936)". Dins Joaquim M. PUIGVERT, (coord.). *Església, societat i poder a Girona*. Girona: Ajuntament de Girona i CCG, 2007, p. 137-211.

Els períodes de vacances els passa amb la família, que ajuda puntualment en les feines agrícoles, a Vilobí d'Onyar. Sabem que es va treure el carnet de conduir, té una primera motocicleta, que va portar a beneir. En una ocasió, des de Vilobí, Marquès regala a Josep Cartanyà un parell de colomins perquè se'ls pugui menjar a gust. Les vacances d'estiu a Vilobí les compagina amb les tasques de suport al rector de la seva parròquia i l'estada preceptiva al seminari col·legi del Collell i, el darrer any, com a voluntari el casal d'estiu que organitza a la parròquia de Bescanó. El text acaba gairebé amb uns agraïments a tot un seguit de joves bescanonins amb els quals va coincidir en el casal d'estiu de 1962.

Com dèiem, el document és clau per copsar la forja de la personalitat del seu autor. Hi ha un moment en què, en les pàgines d'aquest diari, ens confessa: "A Bescanó he baixat del terreny de les idees pures i he vist que existien les ànimes concretes. I he vist que cal tenir idees fermes per donar a les ànimes". Les ànimes són persones de carn i ossos amb les quals cal parlar, ajudar, batallar si convé. S'adona que potser no n'hi ha prou amb les idees abstractes, sinó que com a futur capellà haurà de dedicar-se a moltes feines de carrer sovint ingrates. L'apostolat demana llum i força per enfrontar-se a la vida seriosa i adulta.

Però el diari també ens deixa un record viu i immediat dels darrers anys del seminari tridentí, encara en ple franquisme. De fet, el Concili Vaticà II no s'inauguraria fins pocs mesos després d'acabat el quadern, quan Marquès està iniciant ja el darrer curs, el 12è. La institució del Seminari es regia llavors per un reglament aprovat pel mateix bisbe el 1947.¹⁰ Pot sobtar la duresa de la formació, gairebé espartana, la rigidesa espiritual, amb pràctiques que avui podrien semblar antiquades. Ara bé, sembla que Marquès s'adapta bé a aquesta disciplina fèrria, que també admet moments i petits espais de distensió, alguns mig clandestins, que relaxaven segurament, a banda de la més controlada sortida dels dijous a la tarda, la coercitiva vida dels adolescents que s'hi hostatjaven.

La lectura del document ens recorda aquella màxima: *nosce te ipsum*, coneix-te a tu mateix. Marquès viu la disciplina, el mètode de la pedagogia ignasiana. Refrena la vista, els instints, accepta el cilici, controla la conducta, fa les pràctiques de devoció que li manen. També fa esforços no sempre

¹⁰ *Reglamento del Seminario Conciliar de la diócesis de Gerona*. Gerona: Seminario, 1947.

reeixits per enfortir l'esperit de fortalesa, l'hàbit de la reflexió. Als vint anys, en un procés de formació, havia de trobar, entre els companys de seminari, el seu propi discurs del mètode, apartat d'afectes i de consols de familiars i amics. Tot estava pensat perquè Déu fos present a cada gest. Tenia tremp, practicava l'esforç per tal de construir-se una vida espiritual. Marquès, que com molts, es forja amb les qualitats de la disciplina, era jove aplomat, lúcid, un ocell solitari, de nivell intel·lectual superior, il·luminat amb els raigs de la veritat. Va a la troballa d'un missatge rebut. No sabem qui va dir que un jove savi és com una llavor sota terra dura, després d'haver germinat, creix ràpidament. I malgrat la imatge de distret i poc complidor en l'estudi que a vegades sembla donar al diari, el fet és que Marquès fou un bon estudiant, com certifiquen les qualificacions finals de curs que es publicaven al butlletí de la diòcesi. Així, Marquès acostuma a ser sempre l'estudiant amb les millors qualificacions del seu curs, la qual cosa li suposa la menció especial de *Meritissimus Laureatus*.¹¹

Malgrat la seva naturalesa, una mica desconfiada i faltada de reconeixement per part dels altres i, sobretot, de les autoritats eclesiàstiques de torn, d'alguns capellans companys de la diòcesi, Marquès va veure acabar la seva vida amb una Miscel·lània d'estudis iniciada en vida seva, en la qual un grup de col·legues, deixebles i amics van destacar la seva vàlua a nivell personal, acadèmic, intel·lectual, etc. La prodigiosa preparació d'aquest servidor de l'Església, en moltes branques del saber, el seu talent, la seva capacitat de treball, de síntesi, fa que la seva obra gegantina sigui admirada i llegida arreu. La seva *Història de la diòcesi de Girona* (2007), per exemple, pel seu valor de totalització, és un llibre de lectura obligada per a tots aquells que s'interessen per la història religiosa de les nostres comarques.¹² Marquès va deixar obres inacabades, materials d'arxiu en curs de redacció que esperem que aviat puguin veure la llum. Tota la seva obra és un examen rigorós del

¹¹ Per posar un exemple, el curs 1960/61, en el qual cursava el primer de teologia, Marquès va treure la màxima nota de les matèries que s'hi impartien: teologia fonamental, institucions canòniques, sagrada escriptura, història eclesiàstica i arqueologia. *Boletín Oficial Eclesiástico del Obispado de Gerona*, núm. 7 (juliol 1960), p. 160.

¹² Publicada pòstumament pel també historiador i eclesiàstic gironí Joan Busquets Dalmau (1934-2018). Busquets és autor d'emotives necrològiques dedicades a Marquès, com les que se citen a la nota 1 del primer article. És oportú afegir-hi, pel seu interès historiogràfic, la següent: J. BUSQUETS, "Josep Maria Marquès, historiador. "Los trabajos y los días". *Anthologica Annua*, núm. 62 (2015), p. 191-206

Visita del bisbe Cartaïa a can Comas, residència dels pares, el 22 de juny 1960, durant la visita pastoral a Vilobí d'Onyar. Fons família Marquès Rigat. Diputació de Girona.

passat i el present de l'Església catalana que estimava molt. Fora un bon símptoma de maduresa que l'obra que ens va deixar fos discutida i valorada, ampliada per noves mirades crítiques. Marquès ha deixat un rastre ferm i poderós en molts camps del saber, com a home d'Església. Fins a l'últim moment, va mantenir la fe i l'esperança en el futur del país, en l'Església catalana, en un Déu salvador.

SOBRE LA TRANSCRIPCIÓ

Com hem dit, aquest fragment del diari s'inicia l'any 1960 i s'acaba sense cap motiu aparent, amb la voluntat de continuar-lo, uns dos anys i mig més tard. Sobre les normes de transcripció, ens remetem també als criteris ja esmentats en el primer lliurament. Hem optat, però, per no repetir les notes a peu referents als noms propis ja esmentats en el primer lliurament i, en canvi, reunir-los tots en un glossari alfabètic de noms al final de l'article. També hem fet el mateix amb els noms nous que es repeteixen més d'una

vegada, reservant per a les notes a peu els que apareixen més esporàdicament. Sempre que ha estat possible, hem intentat contextualitzar el màxim de fets que hi apareixen, sense la deguda certesa cronològica.

Pel que fa a la llengua en què esta escrit el document, de fet no deixa de ser una llibreta d'àmbit privat –el text poc polit, d'ús intern, redactat amb presses, a voltes telegràfic–. Veureu que hi ha un bon nombre de castellanismes, col·loquialismes, préstecs ja integrats en la llengua, encara avui en voga: *Alemània, apoiat, cuento, despedida, dongués, espetat, estupendos, follón, frescales, jugarreta, paquetilla, patidifús, plaç, quitamanchas, rato, palito, pirar, pitar, rajat, resto, retrassar, tacaños, tio, tonto, trajo, truco, truquets*, etc.

TRANSCRIPCIÓ DEL DOCUMENT

[2a part]

[continua de la pàgina 45]

[1960 gener]

Diumenge, 3. He esgotat les possibilitats que tinc a la meua mà sobre els dos treballs que haig de fer.

Dilluns, 4. De matí mossèn Bachs* m'ha fet perdre temps anant a joieries per qüestió de reliquiari. Tarda he realitzat gran part dels rebuts d'anuncis de mossèn Monts (?). He tingut una conversa interessant amb el doctor Estela*. Temes de la Congregació, coneixement de la gent, sociologia. Ha arribat mossèn Benjami*. Senyora Consuelo* don 25 pessetes.

Dia 7. Torna en Ramon*. Hem anat amb mossèn Tor¹³ a buscar petroli i no n'hi havia. He criticat molt a la senyora Consuelo però ja en té alguns que Déu n'hi do. Fa favors i passa factura. Per exemple, a l'Elisa del dinar d'ahir o a mi de les vacances. Tothom parla d'aquest *bandido* que van matar Sabater.¹⁴

8. Matí he desmuntat un despertador d'en Frigola*. Tarda he anat a la biblioteca. Les tasques queden penjades. Mossèn Mario* va al Col·lell.

¹³ Josep M. Tor Malagelada (Miànegues, 1929-2018). Prevere (1952), de l'Opus Dei, era vicerecretari de la Cúria diocesana. Feia acció pastoral a Vila-roja i va ser primer consiliari de la secció escolta Sant Narcís de Girona.

¹⁴ Francesc Sabaté Llopart (l'Hospitalet de Llobregat, 1915-1960), més conegut com a Quico Sabaté, va ser un maqui. Va ser tirotejat per un sometent el matí del 5 de gener de 1960. Vegeu el llibre de Josep CLARA, *Manolet Sabaté, aprenent de maquis*. Barcelona: Rafel Dalmau, 2014. Aquest era germà de Quico Sabaté.

9. He arreglat el despertador d'en Frigola. He vist en Ponç*. Tarda recés que no he aprofitat. //p. 47

11. Ha nevat poc. No han vingut ni el doctor Pujol* ni el doctor Alemany*. Tarda he anat a la Biblioteca del Seminari; he anat a fer *recados* molt tard i he tornat a les 7, quasi no he estudiat. He anat a dur al recader un paquet per Valls i la senyora Consuelo no vol que es faci malbé res¹⁵. Però com que també ens en beneficiem nosaltres, que faci el que vulgui.

12. El senyor bisbe no m'ha entès lo de la estabilització... però anem a dormir a tres quarts d'11.

13. He anat a la Biblioteca del Seminari i després he perdut molt temps i res d'estudi.

14. He anat a Caldes a buscar aigua. Vespre sembla que nevi.

16. Quina nevada. És la tercera però va forta.

18. Tenim hostatjat a mossèn Llambert¹⁶. Ha marxat la senyora Consuelo* i la nena a la tarda creient que tocava el doctor Pujol* i, com que deu fer tres dies que no ve, no hi he anat, i resulta que tocava el doctor Vidal*.

20. Ha vingut el Cardenal Siri¹⁷. Ha dit missa i esmorzat (a taula 10 [o 18?]). Vespre hem fet la disbauxa de la "lliberació" amb tabac i tot¹⁸. Llàstima que l'hem haguda de fer molt tard. //p. 48.

21. Ens hem aixecat un quart tard.

23. He tingut carta mossèn Màrius*. He anat a buscar llibres a la biblioteca del Seminari.

24. El senyor bisbe es fa vell. Al Seminari hi varen demanar els *tomos* de la BAC¹⁹ repetits. Els hi portem (ja feia tres vegades que trobava la llista i la

¹⁵ El matrimoni format per Consol Cartaña, reneboda del bisbe i Joan Muret, vivia a Valls, on regentaven la farmàcia familiar.

¹⁶ Llambert Font i Gratacòs (Sant Feliu de Guíxols, 1896-1980), prevere (1920), xantre de la catedral i professor de francès del seminari, abans també de litúrgia i arqueologia. Fou conservador i director del museu diocesà de Girona i prelat domèstic del papa.

¹⁷ Giuseppe Siri (Gènova, 1906-1989), cardenal, teòleg i arquebisbe de Gènova.

¹⁸ Que no sigui que celebraven l'ocupació de Tarragona (15 de gener de 1939) i Barcelona (26 de gener) per les tropes franquistes durant la guerra civil. Cal dir que, perseguida dins l'àmbit republicà per determinades forces sindicals i polítiques d'esquerra, l'Església Catòlica va viure com un "alliberament" la victòria dels nacionals.

¹⁹ La Biblioteca d'Autors Cristians (BAC) és una col·lecció de llibres, majoritàriament obres d'autors clàssics de l'Església Catòlica, fundada el 1943, i impulsada per l'Editorial Catòlica d'Espanya.

Al pati del palau episcopal. Fotografia feta per mossèn Benjamí Bonet. Fons Marquès Planagumà. Diputació de Girona.

tornava a perdre). Llavors diu que vols saber quins li falten i li diem. Llavors que vol la llista en net. Quasi dues hores escrivint a màquina. Però el pitjor és que ens havia dit que ens en donaria dos tomos. I ara ens pregunta si tenim en Nàcar / Colunga ²⁰? Res, que no hi ha res a fer.

26. Ens han posat el motor per pouar aigua. Mai més en faltarà. Hem tingut una *agarrada* amb la Rosa, ens fa anar a buscar aigua i llença una mica que quedava. Diem que no volem i ens tracta de pallussos.

27. L'altre dia el doctor Bachs* no em pagava 5 litres de petroli i em va dir que fes instància. Jo que li faig i ell va fer decret i paga i tot.

Jo la vaig deixar a la garita de mossèn Benjamí per fer-lo recordar de pagar els seus 5 litres. Ell se la posà a la butxaca. Avui dematí, al passar pel despatx del senyor bisbe se li ha acudit de provar una ploma que al senyor bisbe havia portat la General de les Josefines.²¹ Amb la mala peça que se l'ha

²⁰ Es tracta d'una traducció de la Bíblia feta per dos religiosos, Alberto Colunga Cueto i Eloíno Nàcar Fuster, el 1944, per la Biblioteca de Autores Cristianos (BAC).

²¹ El convent de josefines, butinyanes o de les Filles de Sant Josep està situat a la plaça Lladoners, prop de la catedral. La congregació va néixer a Girona el 1875 pel P. Francesc Xavier Butinyà, sj.

deixada (la instància) //p. 49 allà. El senyor bisbe l'ha trobada, l'ha llegida i ha rigut de debò. Quan al migdia ens ho ha dir, jo llenya a mossèn Benjami* i encara no he tirat un quart dels arguments que tenia. Ara tindrè un roc a la faixa per mossèn Benjami* ni no em vol deixar projeccions li faré enumerar (?) la instància i el perjudici que em podia causar...

28. Acadèmies. He acabat de llegir *El puente sobre el río Kwai*.²² Sembla una reproducció del conflicte Quijote (Nicholson) Sancho (Coronel Nander). Començo a treballar amb el discurs de les acadèmies vinents. He fet un descobriment: el telèfon de l'Opus a Girona està sota el nom de *Sociedad de Cultura Universal y Técnica* gràcies a un *truco* que he gastat al meu cosí.

29. He anat a confessar, que feia dues setmanes i mitja i riscava de tornar a fer allò dels tres mesos, amb el Pare Coll al Seminari. He anat amb el doctor Bachs*. Faré lectura espiritual de nou fundacions de Santa Teresa²³, veient les seves reaccions davant la vida, les crítiques d'altres persones, etc. Examen particular de jaculatòries, a Jesús, la Verge, Esperit Sant, etc., amb truquets per recordar com per exemple mirar el rellotge, tancar ports, etc., i finalment treballar, estudiar. // p. 50.

Febrer 1. Les coses que cal portar amb més cura aquest febrer són: visita al Santíssim, lectura espiritual, TREBALL i obediència.

2 Festa. He anat al tribunal de defraudació²⁴ de l'Ajuntament per l'assumpte dels polls. La veritat és que ja em podia haver explicat més.

3. Carta d'en Mateu*, amb consells *estupendos*. El doctor Pujol* la grip li ha fet una jugarreta però avui ha vingut el doctor Estela*...

5. Me volen publicar el treball dels *Sitios*, però només la segon part. A mi m'interessaria més la primera. Haig de manifestar el meu desig.

6. No he pogut convèncer el senyor Batlle*; és un home molt més autoritari que el senyor Mirambell*, per exemple, que sap pesar els pros i contres de les proposicions.

He vist la mare²⁵ i Esperança*. Tarda recés. Doctor Estela* ha parlat de castedat i de companyerisme sobrenatural (comunicació d'ideals). Volia felicitar-lo però una visita no sortia mai.

²² Novel·la d'èxit del francès Pierre Boulle (1952).

²³ Vegeu el llibre de Santa Teresa de Jesús, *Libro de las fundaciones*.

²⁴ La funció principal d'aquest tribunal era la persecució dels delictes contra la hisenda pública i, en especial, dels derivats de la prohibició d'entrada a l'Estat espanyol de determinats béns i productes de consum.

²⁵ Carme Planagumà Torra, nascuda el 1909. La defunció és de l'any 1996.

Marquès, el segon per l'esquerra, ajudant a la missa nova de Manel Serra, a Aiguaviva (17 juliol 1960). Fons Martí Massafont Costals (CRDI-Ajuntament de Girona).

7 diumenge. He ajudat la Missa al senyor bisbe perquè mossèn Benjamí* ha anat a [illegible] aquí al costat perquè mossèn Jaume²⁶ està malalt. //p. 51.

Tarda hem anat a passeig; feia un vent terrible.

8 dilluns. Anem a dormir d'hora, a un quart d'11.

9 dimarts. Avui mossèn Teixidor* m'ha fet més llarga la classe d'alemany. Viu a batzegades, aquest home, no és metòdic. El doctor Pujol* m'ha dit què del treball i el doctor Cases* m'ha dit que hauria de fer el Concili que tocava a en Reixach*. Ja començo d'enfangar-me. El doctor Alemany* i Vidal* em fan poca por, però el doctor Arcs²⁷ i Pujol* haig de vigilar.

10. Classe d'alemany curta. En Pla²⁸ va la segona vegada que em diu que hauria d'anar a una universitat. Bon dia en resum.

12. Molt poca correspondència i no he anat a confessar. He treballat poc i no he volgut obeir a mossèn Benjamí per anar a treballar a l'hort. És clar que altres coses les he fet bé però...

²⁶ Podria tractar-se de Jaume Arcelos Roura (Santa Eulàlia de Layos, Ourense, 1872-1963), director espiritual del seminari. Abans, havia sigut molts anys rector de Blanes i després canonge.

²⁷ Es podria referir a l'ancià Jaume Arcelos.

²⁸ Seminarista Joaquim Pla Gallart.

14. Diumenge hem anat a passeig, he llegit la novel·la de mossèn Martírià molt nauseabunda. Me recorda la de Miralta.²⁹

15. Anem a dormir tard [il·legible]. Ahir va venir en Manel de Lloret³⁰ vaig tornar-li la flauta.

16. Por fin [sic] des de tres dies que mossèn Teixidor es passava el *rato* de classe d'alemany amb mossèn Capdevila*. Avui no. // p. 52.

17. Vespre, venjances índies amb mossèn Salvador*. Jo li desfaig el llit, ell també. En Ramon es queixa de mossèn Capdevila.

18 dijous. Hem netejat la xemeneia de la cuina. Bon berenar de la senyora Rosa*. Segona sessió de mossèn Salvador. Avui guanyem nosaltres, això que anem a dormir que són les 11.

20 dissabte. He remés a mossèn Mario* coses de ràdio. Ahir vaig tirar la carta a Hermann Moeck per la flauta.³¹ No he vist ningú de casa. He vist en Joan Bou.³² He donat la qualificació de les pel·lícules a la de Can Vinyets³³. Tarda, el doctor Pujol* no ha vingut. He explicat això de la Estabilització a en Ferrer*.

Les monges del costat m'han regalat un bolígraf i una agenda. He tornat molt tard de recados... He fet alemany.

22, dilluns. Anem a dormir tard.

23, dimarts. Amb en Claparols* bona xerrada al matí. En comptes d'empollar³⁴ arguments doctor Pujol* faig treball doctor Cases.

24, dimecres. Mor la tieta d'en Ramon.

²⁹ Es pot referir a Constancio Miralta, pseudònim del capellà i escriptor anticlerical José Ferrándiz y Ruiz (1853-1927) autor, entre altres obres, de *Memorias de un clérigo pobre* (1884). Martírià Brunsó Verdaguer (Banyoles 1917-1991) es va ordenar prevere el 1940. Va ser professor del seminari menor i capellà dels germans maristes. Fou col·laborador de *Cruzado Español*. Llavors havia publicat, amb el pseudònim de Mirián del LAGO, *Nieve Gris: Memorias saladasimas de una estudiante moderna*, Girona: Bol. Heroínas, 1956.

³⁰ Manuel Boadas Nualart (Lloret de Mar, 1928-2017), prevere (1953), posteriorment se secularitzà i va viure a Lloret.

³¹ El 1930: Hermann Moeck (1896-1982) va fundar a Celle l'Editorial Moeck i, a partir d'aquí, començà amb la venda de flautes de pic que feia fabricar a la regió saxona Vogtland.

³² Joan Bou Grèvol, veí de Vilobí d'Onyar.

³³ Casa de Vilobí d'Onyar, del veïnat de la Sarreda. Llavors molts cinemes tenien en llocs visibles les qualificacions morals de les pel·lícules que projectaven.

³⁴ Estudiar assíduament. Mot sense documentació al DCVB.

25, dijous. Faig discurs i defenso la tesi de la difusió a l'Acadèmia. S'ha acabat la festa del doctor Pujol*. Dos mesos sense preguntar-me.

27, dissabte. La mare em compra uns pantalons. Envio un llibre d'entrete-/ p. 53 niment científic a en Ponç*.

28 diumenge. M'arriba la flauta. Toca *estupendo*.

29 dilluns. He anat al govern civil portant la caixa de la correspondència i el policia m'ha preguntat què hi portava.

Març 1960

1. dimarts. He anat amb el doctor Bachs*; continuar l'examen i la lectura espiritual. Preparar quaresma. Meditació. Textos litúrgics, per exemple, introits. Fer mortificacions amb esperit de penitència. Cilici,³⁵ dues hores, pel carrer no fixar la vista, converses procurar guardar-me opinions pròpies que m'agradarien.

Cada quinze dies per preparar la confessió fer oració-examen sobre aquests quatre punts.

1. Fe. Visió sobrenatural, per exemple, al llegir el diari, etc.
2. Puresa i mortificació.
3. Sacerdoci
4. Pla de vida

Dimecres. S'ha acabat l'anar a correus amb la caixa.

Dijous. M'han preguntat doctor Cases* i doctor Pujol. Doctor Pujol* no li sabia el *Denzinger*³⁶ sobre l'*assunto*. Llàstima. No es pot badar.

Divendres. Tot just avui m'han dit que tenia premi de treball d'estiu. He perdut molt de temps per triar el llibre. És que tinc un cap com un tambor (?). //p. 54.

Dissabte, no he vist a ningú de casa.

6, diumenge. Ha vingut la secció de Girona i molts altres escoltes i famílies a beneir la bandera de secció. Els hi ha fet el senyor bisbe. Després a Sant Domingo, missa mossèn Baltrons³⁷ és un palito³⁸ però elegant.

³⁵ El cilici, castigar-se les carns es una pràctica ja recomanada en els *Exercicis Espirituals* d'Ignasi de Loiola (Barcelona, Proa, 1990, clàssics del Cristianisme, 15, epígraf núm. 85, p. 91)

³⁶ *Enchiridion Symbolorum*, recopilació catòlica del magisteri de l'Església. Fou publicada, per primera vegada, pel jesuïta Heinrich Joseph Dominicus Denzinger (1854).

³⁷ Genís Baltrons i Robert (Blanes, 1932-2014), prevere (1956), mestre de cerimònies de la catedral (1959) i des de 1961 membre de la Comissió d'Art Sacre i consiliari de la secció escolta Sant Narcís de Girona (1961 a 1965). Va ser canonge de la catedral.

³⁸ Home sec, esquelètic.

7. Vetllada boníssima. Senyor bisbe ha donat demà festa. Són 4 dies seguits!

8. Matí he anat a tallar cabells. Ahir vaig pirar³⁹ a Alemanya [sic]. Carta d'en Ponç*. Podia haver estudiat més però Déu n'hi do.

9. Anem a dormir tard.

10. Dijous al doctor Estela* li han tret de motiu "el cuiner" perquè mossèn Aluart⁴⁰ li va dir (com que ho feia tot) *veiam quan te fiques a la cuina*.

11. Anem a dormir tardíssim.

12. Dissabte. Han vingut en Pepito, la Trini i en José Miguel.⁴¹

13. Hem anat a passeig. Després he anat a tocar flauta amb en Ferrer* i Frigola*. // p. 55.

15. Comencem a preparar la festa de Sant Josep del Pepitus.

16. Senyor bisbe constipat.

17. Han arribat senyora Consuelo*, senyor Joan i la nena.⁴²

18. Senyor bisbe - 100 pessetes. He escoltat el Padre⁴³ que predica al Price⁴⁴ de Barcelona. Que bé que ho fa. Preparo la xefla de Pepitus⁴⁵ i el viatge a Barcelona. Perquè si una cosa es vol, cal posar-hi el coll. He vist la mare i l'Esperança*, ella esquerra, m'han portat corbata i mitjons i dos colomins pel senyor bisbe.

21. Món (?) de la mona.

22. He anat a sentir mossèn Ramon*, oposicions canonge.

23. Anem a dormir més d'hora.

24. Tarda classe. Doctor Pujol no ha vingut. Matí hem parlat amb el doctor Estela* però pocs.

25. He anat al Seminari tocar flauta i he fet cartes Maria Dolors, Canadell. Falta la d'en Mateu*. Demà exàmens doctor Alemany*.

³⁹ Anar-se'n, en llenguatge d'argot.

⁴⁰ Mossèn Joaquim Aluart Maset, prevere (1915) fill de Salitja (Vilobí d'Onyar), era oficial de la secretaria de cambra del Bisbat.

⁴¹ José Miguel Cartaña Mantilla, fill gran Josep Cartaña Carré (*Pepitu*), renebot del bisbe, i de Trinitat Mantilla, la seva mare.

⁴² Familiars del bisbe Cartaña. Veg. glossari: Consol Cartaña Forès,

⁴³ Es podria tractar de sant Josepmaria Escrivá de Balaguer (Barbastre, 1902-1975), prevere i fundador de l'Opus Dei.

⁴⁴ Sala de Barcelona, inaugurada l'any 1934, que servia per a molts actes i usos (culturals, esportius, musicals, etc.).

⁴⁵ Festivitat de Sant Josep (19 de març), onomàstica del bisbe. Se celebraven trobades clandestines al seminari.

30. Anem a dormir més aviat.

Abril, 3. Els exàmens del doctor Alemany* i del doctor Pujol* em varen anar *estupendos*. Tant de bo els altres. Mossèn Benjami* ha anat a batejar un nebot seu a La Canonja. Tarda Via Crucis ha //p. 56 plogut i la senyora Consuelo m'ha fet anar a dur un paraigua al senyor bisbe, jo li he dit que ja no plovia i que estaven per arribar. Ara li dirà que jo no hi volia anar.

Abril, 4, dilluns.

5, dimarts. No hem fet reunió de curs.

Dimecres. Tarda mossèn Salvador m'ha fet venir i no hem tingut classe.

Divendres. Confessió després de dues setmanes.⁴⁶ He vist la pel·lícula *Un hombre debe morir* del Pare Peyton,⁴⁷ escabotada per davant i darrera, però molt bonica.⁴⁸ No he estudiat. Dilluns examen.

Dijous i divendres, 14 i 15 abril 1960. He vist *Los diez mandamientos*.⁴⁹ Bonica pel·lícula. Però com no he vist gaire cine potser la meva perspectiva és desorbitada. Doctor Estela* em va *fastidiar* dijous.

Dimarts 20. El senyor bisbe ha parlat d'anar a dormir aviat, ens ha mentit, vaja.

Dies 1, 2 i 3 de maig. Tenim al Pare Abat de Montserrat, quina senzillesa, ell i els monjos!⁵⁰ //p. 57

Maig

Dia 5. Carta de mossèn Mario*.

6. He anat a fer la visita a Sant Feliu.

Dia 12. Aviat visites pastorals a Vilobí. Ahir va venir en Ponç* i l'Esperança*.⁵¹ Avui anem a dormir d'hora.

Doctor Bachs*. Mortificació. Tornar examen particular presència mariana, lectura *Flores de Maria*,⁵² i tornar amb ell a finals de mes a la Cúria.

⁴⁶ Segons l'article 20 del reglament, el seminarista s'havia de confessar un cop per setmana.

⁴⁷ Patrick Peyton (1909-1992) sacerdot nord-americà, apòstol del Rosari.

⁴⁸ No sabem a quina pel·lícula es refereix.

⁴⁹ Pel·lícula americana de 1956, dirigida i produïda por Cecil B. de Mille.

⁵⁰ En aquell moment l'abat era el P. Aureli Maria Escarré i Jané (1908-1968).

⁵¹ Els germans de mossèn Josep Maria.

⁵² *Flores a Maria / letras populares* y de T. Y J. Suñer H.M. ; música de Teresa Suñer ; portada de Estrella Junquera ; prólogo de José Massanas. Gerona : Suc. Salomón Marqués, 1958. 1 partitura (24 pàgines). Nota: Obra vista y aprobada por la Junta Censora de Música Sacra del Obispado de Gerona con fecha 30 de Mayo de 1958.

Dia 13. Doctor Pujol* i Alemany* em pregunten. Doctor Viñas m'ha fet arribar papers de passaport aconseguits pel general Bergareche. És un favor que li dec.

14. Rebo carta i llibres mossèn Mario*.

15. Doctor Estela* em fa sermó. Em diu que sóc orgullós perquè li han dit però no pot citar casos. Tarda he anat a passeig amb els del curs cap a la Casa Rosada. I estudiar quan?

17. Ha vingut en Franco.⁵³ Li he tirat tantes fotos que quasi no l'he vist.

18. He pagat a mossèn Teixidor 1000 pessetes a compte del viatge a Roma. He començat a gestionar el bitllet col·lectiu a Barcelona. Por d'exàmens escrits. //p. 58

19, dijous.

20, divendres. Xefla nocturna perquè mossèn Salvador ha tret *sobresalient* del curs de francès.

23 dilluns. Ja agafo por dels exàmens, però encara no prou. He d'estudiar més al doctor Cases.

24, dimarts. El senyor bisbe no vindrà a Vilobí l'1 de maig. Mossèn Teixidor està desinflat.

25, dimecres.

26, dijous. Ja vaig agafant por als exàmens d'història eclesiàstica i fins estudio, però no sóc capaç d'estudiar mitja hora seguida.

27. Mossèn Capdevila ha aconseguit del senyor bisbe la devolució dels incunables de la Biblioteca del Seminari.⁵⁴ He escrit a mossèn Mario*.

28 dissabte. Ha vingut en Ponç*. Li he dit exactament el mateix que dissabte passat?

Mossèn Capdevila s'ha emportat els llibres. No he estudiat gens.

30 dilluns. Ahir vam anar a dormir una mica tard (a les 11) entre diapositives, pel·lícules i rebuts. No cal dir que tampoc vaig estudiar. Avui tampoc. A la tarda he anat amb la teologia i resultava tocar el doctor Vidal. Ja és la segona vegada que em passa. //p. 59

31 dimarts. Ha vingut en Tolentino.⁵⁵

⁵³ La Fundación Nacional Francisco Franco té publicat el discurs que el dictador va oferir durant la seva estada a Girona.

⁵⁴ "Els tretze incunables que serva la biblioteca del Seminari hi han arribat per camins diversos", Joan BABURÉS, "Incunables de la biblioteca del Seminari", *Revista de Girona*, 1985, núm. 111, p. 47-49.

⁵⁵ Albert Tolentino Méndez (Llagostera, 1938). Va estar-se uns pocs anys al seminari.

1 dimecres [juny]. Hem tocat flauta amb en Jordi Bachs*. Una tenor val 25 marcs. He trobat nens de Vilobí que venien a examinar-se d'ingrés a l'institut. El senyor bisbe ha anat a Barcelona a veure el metge. Ha vingut tard i anem a dormir a les 11.

2 dijous. Doctor Alemany* ens ha tret molt per exàmens trimestrals; només queden quatre lliçons, i d'elles n'estudio dues. Per exàmens escrits em cal preparar doctor Pujol i doctor Cases i, per oral, doctor Cases i doctor Vidal. Anar a Roma està agonitzant.

4 dissabte. No anem a Roma. No anem a Barcelona demà passat. Tot fracassa. Senyor bisbe em dona 100 pessetes.

7 dimarts. He estudiat fort... i se m'ha passat el mal de cap. Sembla mentida la quantitat de coses que un pot fer si s'hi posa.

8 dimecres. He hagut carta d'en Ponç* i mossèn Màrius* i n'he fet per en Codina*.

Dissabte. Per fi han penjat els *abonos*. He vist a mossèn Màrius* i a mossèn Joan de Vilobí* i al de Banyoles⁵⁶ que buscava diapositives. //p. 60.

Dilluns, 13. Examen història. No n'estic pas massa content. Tarda he anat amb el doctor Bachs*. Carta d'en Ponç i Codina.

Dimarts 14. M'he examinat de Dret Canònic. *Quid codex?* I li he explicat allò del roc [s?]. Pobre home, pensar que porta sentència de mort.

Dimecres, 16. Exàmens de Santa Escripura. *Estupendos*. He estudiat bastanta Història Eclesiàstica. Han vingut de Valls en Joan i la Consolació*. Els he anat a esperar a l'estació amb un taxi. He admirat la perícia i la subjecció a les normes de trànsit del taxista. La nena cada dia més comedianta.

17. Examinat d'Història eclesiàstica. Pelagio⁵⁷ [?] *estupendos*. Avui és un dels pocs dies que he estudiat aquest any. Si cada dia com avui seria una enciclopèdia. Em pregunto: tindrà *Laureatus*? Potser el doctor Cases* o el doctor Vidal* em [il·legible].

19. Faig vacances de les bones. Han marxat en Joan i la Consolació. 25 pessetes. //p. 61.

21. Amb Doctor Cases, Barcelona, museus de Romànic del Palau Nacional, d'escultura d'en Marés, d'Art Modern, Catedral i Santa Maria del Mar.

22. Visita pastoral a Vilobí. El senyor bisbe ha vingut a casa.

23-25. A Montserrat. *Estupendo*.

⁵⁶ Joan Marquès, cosí, vivia a Casa Missió de Banyoles.

⁵⁷ Referència al pelagianisme, posició teològica considerada herètica?

29. Sóc a Vilobí. Tarda, futbol.

Els dies d'estada a Vilobí m'han anat bé espiritualment. A més, hem fet amb mossèn Joan⁵⁸ les partides en net de confirmació. Amb en Joaquim de la farmàcia* hem preparat un film sobre els claustrers de la catedral. Vaig anar a Llagostera, i amb mossèn Joan cosí⁵⁹ a Llanars i Tregurà, passant per Sant Joan de les Abadesses i Sant Pau de Segúries i Camprodon. En Ramon vol plegar de Palau i el senyor bisbe li ha concedit.

El 17 [juliol] missa nova de mossèn Manel Serra*. Vaig fer de mestre de cerimònies⁶⁰. Peix, però només preparat un vespre abans.

També va anar bé el recés que vam fer a Santa Coloma el 4 amb mossèn Domingo. Jo: vaig ésser covard.

19. He fet algunes cartes. Poca feina.

20. He treballat bastant.

22. Cartes fetes a mossèn Joan de Vilobí, a mossèn Joan de Banyoles⁶¹, a Alemanya per una flauta, a Madrid Centre d'Estudis Orientals, a Vicenç Jou. He traduït alemany. //p. 62

Dissabte, 23. A casa no han vingut perquè batien. M'han fet portar el trajo d'estiu nou. He llegit força del llibre de Papini, *Cartas de Celestino VI a los hombres*⁶²; molt bo, i tarda he fet migdiada i alemany. He treballat bastant a l'hort.

Diumenge, 24. He fet alemany i he tocat flauta.

Dimarts.

Dimecres, 27. Ha vingut Ponç* i li he donat llibres que no faig servir i roba vella. He vist a mossèn Jordi Bachs*. He remés la doctrina de la missa a mossèn Joan⁶³, amb algunes observacions. Amb en Joaquim de la farmàcia hem començat els claustrers de la catedral, el rodatge de *De Eva a María*.

Dijous. He preparat treballs. Tarda rodar pel-licula.

Divendres, 29 juliol 1960. Matí, treball. Tarda pel-licula. He arribat tard i mossèn Salvador m'ha clavat gran escàndol. Hem xerrat de sociologia amb mossèn Joan cosí.

⁵⁸ Aquí és el rector de Vilobí*.

⁵⁹ Joan Marquès i Surinyach*

⁶⁰ La missa nova va tenir lloc a Aiguaviva, poble natal de Manel Serra.

⁶¹ El seu cosí Joan Marquès.

⁶² Giovanni Papini (1881-1956), escriptor florentí, va escriure aquest llibre el 1949.

⁶³ Joan Planella

Grup de joves i nens del casal d'estiu de Bescanó al col·legi del Collell. Estiu de 1962. Marquès és el primer per l'esquerra. Col·lecció particular.

Dissabte, 30. He treballat en el treball de Rússia. Ha vingut en Jés (?). Han vingut la mare i l'Esperança*. Tarda, mossèn Benjami* era a batejar el segon nano del Pepito⁶⁴ //p. 63, que es diu Carlos. Hem fet més pel·lícula, començant el tercer rotlle.

Diumenge, 31. Ha plogut a la tarda. He treballat en els treballs.

Dilluns, 1 agost. El senyor bisbe ha anat a Barcelona. Al matí he llegit varies coses, sense profit. Hem repetit alguna cosa de la pel·lícula *De Eva a Maria*,⁶⁵ que hi havia errors de parlatge, hem acabat el rotlle número 3 i hem interromput la tasca fins que siguin revelats els altres.

Dimarts, 2 agost. He treballat en el treball de Rússia.

Dimecres. També Rússia. Mossèn Benjami* m'ha deixat el de Sant Feliu.

Dissabte, 6. No ha vingut ningú de casa.

Diumenge. He fet treball.

Dilluns. Venen els seminaristes petits que van al Collell. Ve en Ramon.

Dijous. He fet 12 folis de treball d'estiu, i el de la Congregació està molt adelantat. //p. 64

⁶⁴ Es tracta de Josep Cartaà i Carré, nebot del bisbe. El seu fill és Carles Cartaà Mantilla, de qui en Xavier Carbó va ser padrí [nota de X.C.]

⁶⁵ No l'hem sabut documentar.

Dissabte, 13 agost 1959 [1960]. Dia important als fastos (?) de la meua estada al Palau Episcopal. Hem netejat la *làmpara* de la Sala del Trono. Tot el deia *peleiant*⁶⁶ amb la pols! A més, he vist en Ponç* i el pare⁶⁷. I al vespre hem parlat d'anar de vacances amb el senyor bisbe.

Viatge a Roma, dies 15-24 de setembre 1959 [1960].

1 octubre 1959. Avui ha vingut en Xavier Carbó* en comptes d'en Ramon Oller. Han vingut la mare, l'Esperança* i en Ponç* i m'han anat a encarregar un jersei. Tarda ens hem vist amb tot el curs i d'altres.

2 octubre. Hem anat amb mossèn Joan cosí a fer fotos diapositives a Sant Daniel.

Tarda hem anat a passeig amb mossèn Salvador i en Xavier⁶⁸ a la Font dels Lleons⁶⁹ i hem trobat molts elements de la família Batallé.⁷⁰

3 octubre. Inaugurat curs. Discurs mossèn Jesús Prat⁷¹ sobre el llatí, l'hem escabotat⁷² per anar a recollir el correu i així no he recollit el diploma. Tarda he vist un tros de *La mies es mucha*.⁷³ //p. 65

4 octubre, dimarts. Senyor bisbe ha anat a Barcelona i ha tornat amb mal de cap, però dona 50 pessetes. Hem enterrat professors:⁷⁴ mossèn Capdevila*, savi però perilla de difós. Doctor Calçada*, clar però lent.

⁶⁶ Vulgarisme. Lluitar, combatre.

⁶⁷ Jaume Marquès Sureda (1901-1990).

⁶⁸ Salvador Coll i Xavier Carbó.

⁶⁹ Lloc d'esbarjo de les famílies dels gironins de fa unes dècades, situat a la vall de Sant Daniel de Girona. El nom d'aquesta font prové de l'escut que la presidia i que pertanyia a Tomàs de Lorenzana, bisbe de Girona, nascut a Lleó, on s'hi podien distingir dos lleons que simbolitzaven els orígens del prelat. També era destí de les sortides dels dijous dels seminaristes, tal com va novel·lar Joan Mínguez en el seu llibre *Dies verges* (1929).

⁷⁰ Es tracta dels membres de la família formada per Joan Bataller i Admetlla, mestre de Vilobí d'Onyar entre 1934 i 1954, la seva dona Anna Vila Boix i alguns dels seus nou fills. Un d'ells, el tercer, Josep Bataller Vila, a qui retrobaria a Fornells de la Selva essent un mestre i l'altre rector, n'esdevindria una amiatat pregona.

⁷¹ Jesús Prat Frigola, de Calella de Palafrugell (1929-1988). Prevere (1951), s'incorporà de professor el curs 1959-60 de llatí i grec, provinent del Collell. Era germà del també prevere Joan Prat Frigola (Calella de la Palafrugell, 1929), ordenat el 1952 i vinculat sempre al santuari del Collell.

⁷² Fer incompleta una acció; escurçar-la.

⁷³ *La mies es mucha* és una pel·lícula espanyola dirigida per José Luis Sáenz de Heredia en 1948, típic exemple del cinema religiós.

⁷⁴ Es pot referir al canvi de professors del cicle de filosofia al de teologia.

6 octubre. Hem provat el trio de flautes. Bé.

8 octubre, dissabte. Avui soc major d'edat. Hem anat a omplir les cartilles militars. Tarda, recés. El Doctor Cases* és un tio.⁷⁵

9 octubre, diumenge. Venen en Pepito i la Trini*. Amb en Xavier* anem a passeig a la devesa. Intentaré quelcom sobre el treball de Sant Feliu.

29 octubre. Hem anat amb el Pau i en Ponç* a encarregar la moto. Soc tan mè⁷⁶ [sic] que no he sabut parlar-los-hi ni de la peste del porc ni del llibre meu que els hi vaig enviar.

He arribat que el senyor bisbe ja començava a dinar però no m'ha pas dit res.

Repasant el diari per donar-me compte de la meva vida espiritual veig que avui, que des del 7 de juny que em vaig confessar per última vegada deu fer quasi 5 mesos. S'acosten les ordres, parlem ja d'albes i calze i això va cada dia pitjor. Cal fer un estribot i //p. 66 i posar-s'hi de valent; sobretot examen i apuntar les caigudes en tot i els progressos com veig que feia abans.

Dia 2 de novembre, a les 8 del vespre: OLE!, estic en paus amb Nostre Senyor i que per molts anys pugui durar.

Per a no ser orgullós: Déu meu de què m'envaniré si només tinc meu aquest paquet de pecats!

Per a no ser *avaro*. Els diners me poden separar de Vós.

Per a ser treballador. Déu meu, m'haig de guanyar les garrofes!

5 novembre. Hem acabat els exercicis. He acompanyat a la mare i Esperança* als Claustres i Sales Capitulars; Museu de la ciutat i exposició de l'Hospici. M'ha comprat roba per a fer una camisa.

10 de novembre. He llegit a l'Aula Magna un treball de mitja hora sobre el Papa. Tots molt avorrits.

11 de novembre, Sant Martí. Hem tocat flauta amb en Ferrer i en Frigola. No he pas estudiat massa, però he fet algunes coses interessants.//p. 67

12 novembre. Hem pagat tota la moto. Serà una vespa 5.

Han tonsurat a en Ramon. Anem a dormir a dos quarts de 12. Tema de conversa (de monòleg) les dones de Tarragona i una directora de la normal, l'altre boixada⁷⁷ (?) etc.

⁷⁵ Persona important, digna d'admiració?

⁷⁶ Ser una mè, poca cosa. Variant eufemística de "merda".

⁷⁷ Marcida?

13 novembre. El trio de flautes “Ferry’s Peps” ha fet la seva primera actuació a la primera vetllada mariana del curs. A més jo, particularment, he parlat sobre la premsa catòlica a Espanya.

14 novembre, dilluns. He gestionat bastantes coses de la matrícula de la moto. Uns papers els havia de buscar a Hisenda. Com eren d’usos i consum he anat allà: ells m’han fet anar a secretaria. D’aquí a caixa. És a l’Administració de vendes i d’Herodes a Pilat, i de Pilat a Judes fins que ho he hagut de comprar a una llibreria. Tarda: mossèn Teixidor m’ha fet perdre dues hores.

Carta PPC⁷⁸ i Roberto Bayé.⁷⁹ He contestat aquesta i enviat documents a en Ponç* per firmar.

15 novembre, dimarts. Tercera classe doctor Vidal* no ha vingut (és el seu sant⁸⁰). Ha arribat la flauta a en Masegú* a Correus però li fan pagar 70 pessetes de duana. Jo li he dit que se la quedés i que jo les // p. 68 hi adelantaria. He anat a mossèn Ramon per prendre patates⁸¹ pel palau i està molt empipat de que no el deixessin actuar abans d’ahir de *cánones a ordres* al Seminari i que ningú del *clero* aprecia el seu valor, sinó només la gent de fora i que es rebentí mossèn Benjami* si vol. És a dir que demanava barretades. Jo sóc de parer que ni les barretades afegeixen res, ni res treu el no fer-les; además pertanyen a aquelles coses que al deure de prestar-les no hi correspon el dret d’exigir-les (això només passa als deures de justícia), no als d’afabilitat, liberalitat, gratitud, etc.

Jo he quedat axapeït⁸² i he recordat allò que es queixava de que jo era orgullós (*medice cura te ipsum*⁸³) i allò que deia (no em discuteixis, tinc 40 anys).

A correus he hagut carta d’en Ponç*.

He anat a comprar un paquet de galetes per celebrar que fa quatre anys que soc a Palau.

Hem vingut a dinar les Missioneres: la Julia, Superiora sortint, que va a Estats Units i la Maria Violeta, que farà de superiora.

⁷⁸ PPC (Propaganda Popular Católica).

⁷⁹ Robert Bayer Castanyer (Vilobí d’Onyar 1940-2001), amic, mestre i historiador.

⁸⁰ No ens consta que es fes cap vetllada mariana al mes de novembre, com no fos la festivitat de Sant Albert.

⁸¹ L’original diu “palates”. Corregim segons sentit.

⁸² Aixapeït. Atapeït, molt compacte. Aquí té, però, el sentit de “sorprès”.

⁸³ traduït: “metge, cura’t a tu mateix”.

Al final de dinar he invertit prop d'una hora en despatxar un *tio* que deia que era *cabo* de la Legión (?) i volia un permís del senyor bisbe per veure la seva germana que és a l'Hospici. Crec que estava borratxo i algun moment he tingut por.

(Durant la tercera classe he estat a la cel·la d'en Piu⁸⁴ i he pogut veure la quantitat de llibres d'apostatat // p. 69 que té. Jo no en tinc quasi cap i tinc de mi un concepte més aviat bo. Hauré de rebaixar-lo).

El matí al anar a classe hem portat uns llibres d'art molt bons que el senyor bisbe va comprar a la Biblioteca del Seminari.

A la classe de mossèn Capdevila he sortit voluntari per estudiar l'acceptació de *Vida eterna* als Sinòptics després que ha passat un *rato* buscant qui li fes això. He estat almenys dues hores (quasi no he estudiat) per fer això.

M'ha aprovat les fitxes de catalogació de llibres; n'he fet algunes més. He tornat a Palau massa tard, eren dos quarts de 6.

Mentre faig diari són les 11. En Xavier* m'ha posat un problema de química i no l'he sabut treure. Ell se n'ha anat a dormir i jo faig diari. He fet un tros de la carta d'en Solés*.

Dia 16, dimecres, 17 dijous i 18 divendres. He treballat molt tant en la matriculació de la moto com en altres coses però no per apuntar-ho al diari; manquen de valor aquests actes.

Dia 21, dilluns. Per fi he passat l'examen de xofer. Aprovat a pesar d'haver calat la moto al pràctic. Però he fet campana de classe, i además, tota aquesta activitat //p. 70 no l'he sabuda acompanyar d'entrega a Déu.

22. Dimarts. El doctor Alemany* és mort: l'han enterrat aquesta tarda.⁸⁵

23. Dimecres. Tinc les plaques verdes.

24. Dijous. Per fi amb mossèn Salvador hem anat a portar la moto a casa. Ha resultat una cerimònia ridícula perquè després en Ponç* l'ha portat a ell a Caldes i a mi a Girona; per tant més hagués valgut que ens hagués vingut a buscar, però en fi, és la vida. En Ponç* m'ha deixat a Girona a les 8'15.

25. Divendres. En Ramon* m'ha dit que en Pujol T.⁸⁶ l'hi havia dit que s'havia presentat un altre treball al seu tema de la Congregació (el meu) i fora de plaç per lo que deia que si no tenia el premi, protestaria. Per altra banda, el doctor Marquès* estava disposat a donar-me el premi a mi o a partir-lo. Jo

⁸⁴ Sobrenom de Marià Casadevall Pararols (Banyoles, 1941-2003), seminarista del mateix curs, prevere (1965) i posteriorment secularitzat.

⁸⁵ Joaquim Alemany, professor del seminari, mort el 1960.

⁸⁶ Frederic Pujol Tarrés, company de seminari, per diferenciar-lo del professor Joan Pujol.

per estalviar complicacions a en Ramon l'hi he dit i insistit en que dongués el premi a en Pujol T[arrés].* i hem acabat la feina.

Jo vaig orientar a en Pujol* per fer aquest treball, lo qual és realment un favor fet a un amic (del qual no obstant jo seria burro si n'esperés agraïment). Però per altra banda vaig badar a fer el meu. En primer lloc, si el vaig presentar tard va ésser perquè vaig //p. 71 voler. Quantes hores mortes inútilment aquest estiu sense adelantar el treball! En segon lloc vaig donar a entendre que feia un treball al mateix Frederic: amb bona intenció potser, però *vaja tonto* que era segons ara em dono compte. Voldria que no em requessin les pessetes que no guanyaré però també que elles hagin estat el preu d'una lliçó que ensenya el TREBALL i la DIPLOMÀCIA.

Diumenge. Hem començat a flautejar pel dia de la Puríssima. He començat el repàs pels exàmens de trimestre.

Dilluns. Anem a dormir tard.

Dimarts. He vist a mossèn Mario*. Continuem flautejant.

Desembre 1960

Dijous 1. He arribat a la possessió d'un objecte pel que havia treballat bastant: el carnet de xofer. En canvi, he renunciat a tenir mig premi del tema de Sant Feliu. Però hi ha quelcom en mi que em diu que era millor lluitar pels quartos i per la veritat. Sort que ja està fet sinó encara me'n desdiria.

Dilluns 5. Hi ha ací al Seminari un *tio* que sap molt alemany. M'han donat mig premi Congregació. //p. 72

Dimecres 7. He dejunat⁸⁷ per primera vegada a la vida. Ahir vaig fer enfadar a mossèn Salvador, i em va tornar a coces i bufetades.

Dijous 8. La Puríssima.

Divendres 9. Les flautes han pitat⁸⁸ bé i així la part "nadalenca" de la vetllada. La de certamen ha anat bé econòmicament (700 pessetes) però no del punt de vista de temes. Calen temes a l'abast de la gent. Crítica dura, a demés.

Diumenge 11. En Ponç* ha vingut al cine aquí a Girona i m'ha portat uns pantalons de franel·la⁸⁹ gruixuts. Hem anat amb mossèn Salvador a córrer amb la vespa per la Devesa.

⁸⁷ Especialment tots els divendres de l'any i les vigílies de Pentecosta, l'Assumpció, Tots Sants i Nadal.

⁸⁸ Funcionar bé. Castellanisme.

⁸⁹ Mot sense documentar al DCVB.

Dilluns, 12 desembre. Por dels exàmens.

Dijous. He visitat la fàbrica d'àcid tartàric Columbus⁹⁰ invitat pel senyor Pagans.⁹¹ Interessant visita des del punt de vista turístic i social.

Dissabte. Ha vingut la mare i ha portat pomes. Hem fet dos classes d'exàmens; Capdevila molt bé, més no tant altres i aquest m'ha posat 10, i del doctor Vidal que només han durat 10 minuts degut a que uns //p. 73 funerals de Casa Carles l'han fet retrassar.

Diumenge 18. Sant de l'Esperança*. Esperava en Ponç* i no ha vingut.

Dimarts 20. Ha vingut en Ponç* a solucionar lo de la matrícula de la moto. No sé fins a quin punt ho haurà aconseguit. Tarda no tenia gens de ganes d'estudiar. Serà que tinc poca capacitat de treball.

28 Per fi he aconseguit pròrroga de les plaques verdes de la moto. En Joan i la Consolació han marxat a Barcelona per tornar demà passat.

[1961]

1961 GENER

1. Diumenge. Bastanta feina (el vespre he servit el sopar a 11). M'estranya com me n'he desempallegat tan bé. Estic amb mal de coll.

Les monges del costat⁹² m'han regalat un llapis estilogràfic marca Parker.

Dia 20, gener, dissabte. L'Esperança se'n va cap a Barcelona a fer de criada dels de l'Opus.

Dia 27. Dissabte. Gràcies a Déu tinc per fi la matrícula per la moto de casa és el GE29711. Sols Déu sap el que m'ha arribat a costar. Ho havia de fer? No ho feia per el subconscient per tenir un dret a usar-la? Fora problemes!

Febrer, dia 5. Diumenge. Per fi he acabat el treball de catequesi per mossèn Salvador*. M'ha pagat immerescudament 200 pessetes. A veure si ara em dedicaré a fer el necessari per mi. // p. 74

⁹⁰ L'àcid tàrtric s'utilitzava àmpliament com a acidulant en begudes carbonatades, comprimits efervescents, postres de gelatina i geleses de fruites.

⁹¹ Fàbrica instal·lada en uns terrenys de Palau-sacosta (Girona) per Josep Ensesa la dècada dels anys 20 del segle passat per la fabricació d'àcid tartàric, amb el nom de "Industrias Químicas i tartáricas SA (Acido tartárico Columbus) i que va tancar el 1990. No hem pogut determinar quins n'eren els amos en aquell moment.

⁹² Possiblement les josefines (Filles de Sant Josep) del convent de la plaça Lledoners, també dit de butinyanes.

Dimarts 7. Ahir mossèn Busquets* ens va fer un exercici a classe i em va pescar peix; un 5.⁹³ Avui hem anat amb mossèn Benjami* a Tarragona a portar al senyor Cardenal⁹⁴ un terra (?) que el senyor bisbe regala al Seminari. He vist per fora el Palau del Pretori, arc de Berà i Torre dels Escipions; Seminari, Palau Episcopal i Catedral. Hem anat a dinar a casa de mossèn Benjami*, a Maspujols, passant per Reus.

Dilluns 13. He tingut carta de l'Esperança*, per fi.

Dijous. Ha vingut en Joaquim de la farmàcia a fer la pel·lícula del claustre de la Catedral al senyor bisbe.

Divendres. En Xavier* ha anat a l'enterro dels seus dos avis morts el mateix dia.

Dissabte. He vist la mare però només un moment.

Dijous 23. He anat amb el doctor Cases*. Examen particular, caritat i penitència per Quaresma, fumar els diumenges i propòsit apostòlic, que el pare* vagi a fer exercicis. // p. 75

Març 1961

Dia 1, dimecres. Estic constipat de nas. He xerrat molt de temes de sociologia amb mossèn Joan cosí i he quedat d'enviar-li o extractar tot el que li pugui interessar. Llàstima que he perdut temps per ensenyar-li coses meves -orgull- i no he estudiat gens.

Dia 3. Mossèn Salvador m'ha donat 300 pessetes més. Jo i les pessetes!

Dia 4, dissabte. Per fi, després de 7 setmanes he vist en Ponç* i hem xerrat de tot una mica. He vist al pare i li he parlat d'anar a fer Exercicis, tal com me va dir el doctor Cases. En principi no hi fa pas escarafalls. Després he anat a la casa de l'Opus i he trobat a mossèn Joan que em portava les obres de Torras i Bages.⁹⁵

Arribant a Palau he trobat en Ponç* que em fa una comanda que li ha estat impossible de fer perquè ha trobat la botiga tancada.

⁹³ Aquell curs mossèn Joan Busquets Dalmau inicià les tasques docents al seminari, com a professor d'Història Eclesiàstica.

⁹⁴ En aquell moment era arquebisbe de Tarragona Benjamín de Arriba Castro (Penamaior, Galícia, 1886-1973), que ho va ser entre 1949 i 1970. Elevat al cardenalat el 1953, com s'escau a una seu primada, va ser, però, el darrer arquebisbe a assolir aquesta dignitat en arrabassar-li l'arquebisbe de Barcelona, elevada a arxidiòcesi el 1964.

⁹⁵ Josep Torras i Bages (1846-1916) eclesiàstic i bisbe de Vic (1899-1916).

Ordenació. D'esquerra a dreta: Josep Claparols, Xavier Ferrer, Josep M. Marquès i Frederic Pujol. Fons Marquès Planagumà. Diputació de Girona.

El recés sense cap relleu especial. A les 10 el senyor bisbe ha anat a Breda. Jo havia fet plans d'estudiar //p. 76 *De Poenitentia*;⁹⁶ però després, com que en Xavier* ha marxat al Seminari, m'he dedicat a les obres de Balmes⁹⁷ i Torras i Bages.

Ha vingut en Joaquim de la farmàcia i hem fotografiat una mica l'Apocalipsi. Després he anat a tocar flauta amb en Lluís Forroy* i en Quel Masegú*. Després a comprar un tortell de nata i cap a dinar. La senyora Roser ens l'ha fet bo. Tarda he treballat amb en Torras i Bages tot escoltant *La Passió* de Bach. El senyor bisbe ha arribat molt cansat però anem a dormir una mica més d'hora.

Dia 7. Vetllada magnífica.

Dia 8. Una mica peix, s'acosten els exàmens.

Dia 10. D'en Xavier*, coses a favor i altres en contra.

⁹⁶ Libre manual de Teologia Moral, que utilitzava el professor Joan Margall Sel·las, canonge penitencier.

⁹⁷ Jaume Lluçà Balmes i Urpjà (1810-1848) filòsof, teòleg i clergue catòlic català.

Dia 12. Ha vingut senyor Joaquim* Farmàcia i hem acabat les fotos del Beatus.⁹⁸

Dia 14. Mossèn Capdevila* ha preguntat al curs fora de mi i en Pla. Anem tard a dormir però menys que ahir.

Dia 17. Les paus amb Nostre Senyor. Que durí! //p. 77

Dia 18, març 1961. Han arribat la senyora Consuelo, senyor Joan i la Maria Concepció. Això fins un cert punt és una cosa lògica, però no ho és tant pensar que durant tota la Setmana Santa tindrem un promig de 10 hostes diaris. Jo sóc capaç de superar un excés de treball, així fins el temps d'exàmens en que ens trobem, però veig molt segur que ens quedarem sense vacances de Pasqua com l'any passat.

Al Seminari ha vingut el Pare Todolí dominic a parlar sobre la joventut universitària.⁹⁹ Es pot aconseguir quelcom però cal treballar de ferm.

23 març. Per Sant Josep el Seminari va portar al senyor bisbe un gràfic d'Història de l'Església per tot el món a base de llum elèctrica.

Avui última conferència del doctor Vidal sobre els viatges de Sant Pau.¹⁰⁰ Jo m'emocionava amb aquelles pedres, testimonis d'aquell homenàs.

Els exàmens fets fins ara han anat bé. Falten els dos de Calzada* i veurem.

25 març, dissabte. El pare //p. 78 va a fer Exercicis. Gràcies Déu meu.

27, dilluns. Una altra alegria! en Solés m'envia l'harmònica.

Abril

1, dissabte Sant. No vaig a Santa Coloma a Missa Nova de mossèn Mateu*. Quina ràbia!

Han vingut en Ponç* i la cosina Esperança de Castellfollit i la padrina.¹⁰¹ Hem quedat que aquest estiu aniré a Cruïlles que em prenguin les mides de l'alba.

Sant Benjamí és el 31 de març però ho hem celebrat avui.

2 Pasqua. He passat el matí amb molts de morros però a la tarda m'he controlat.

⁹⁸ Manuscrit miniat, obra de la monja Ende, ajudada del miniaturist Emeteri i el copista Sènior; fou acabat l'any 975. Tresor de la Catedral de Girona.

⁹⁹ Fra José Todolí Duque (1915-1999), dominic navarrès.

¹⁰⁰ El professor Albert Vidal era autor d'un llibre titulat *Tras las huellas de San Pablo* (1963).

¹⁰¹ La padrina era Maria Suriñach (mestra), casada amb l'oncle Josep Marquès Sureda. Eren els pares d'Esperança Marquès Suriñach de Castellfollit, així com de mossèn Joan Marquès.

4. Dimarts. Ha marxat aquella nombrosa família (11 individus) i ens deixen en pau.

5 dimecres. He treballat en el treball de la Renaixença.

6, dijous. He llegit *Un senyor de Barcelona*, bonica forma d'història menor.¹⁰² Seria interessant ací a Girona fer una entrevista semblant per conèixer aquell grup seminarístic de doctor Noguer, mossèn Quer, Roquet, Carbó, etc.¹⁰³ //p. 79

Abril, 7, divendres,

8 dissabte. Matí ha vingut la mare. Tarda recés. He parlat amb en Manuel, el cunyat de la tia Francisqueta i resulta ser de la *Hoac* o alguna cosa així.¹⁰⁴ Em diu que pregui per ell. Ho faré. Mossèn Prats¹⁰⁵ em demana per dilluns al vespre un treball. No sé si podré! El senyor bisbe diu que a l'estiu em tocarà catalogar l'arxiu de Casa Carles. *Bueno*.

10, dilluns. Gràcies a Déu ha plogut una mica: els camps ho necessitaven. Al vespre he entregat sis folis a mossèn Prats. Ell no hi era. De matí hem anat amb mossèn Benjamí* al Combregar general. Al carrer dels Abeuradors han tirat una quantitat d'aigua sobre el seguici. A la tarda he vist les proves d'impremta del treball d'Història del Palau Episcopal.

11, dimarts. Xerrada de política amb el doctor Estela*. Molt interessant.

12. Tarda xerrada amb en Ramon Oller sobre les respectives famílies. Fins m'ha dit que a Can Buixó de Riudellots hi ha una noia per casar que faria per en Ponç. //p. 80

Dia 13. Aquest matí en Calpe¹⁰⁶ m'ha regalat un preciós devocionari alemany.

¹⁰² Llibre de Josep Pla. L'escriptor hi va retratar la figura del patrici català Rafael Puget.

¹⁰³ Seminaristes de les dues primeres dècades del segle XX, que van excel·lir en la seva producció literària i musical. Joan Maria Roquet-Jalmar i Oms (Blanes, 1882-1916), que seria director de l'escolania de la parròquia del Mercadal, Tomàs Noguer Musqueras (Girona 1894-1979), Joan Quer Güell (Olot 1894-1974) i Xavier Carbó i Maymí (Cassà de la Selva, 1893-1918). Veg. Jordi BOHIGAS (2018), "Ciència i Cultura al Seminari de Girona (1904-1918)", *Llumiguia*, núm. 783 (Dossier especial 1918-2018 centenari de Xavier Carbó), Cassà de la Selva, p. 32-37.

¹⁰⁴ La Germandat Obrera d'Acció Catòlica (acrònim en castellà HOAC), fundada el 1946.

¹⁰⁵ Modest Prats i Domingo (Castelló d'Empúries 1936-2014) sacerdot (1959), filòleg i teòleg català.

¹⁰⁶ Josep Calpe Calls, de vocació tardana procedent del Maresme, va estar-se al seminari de 1960 a 1962. [nota de X.C.]

19. Hem repassat amb el doctor Marquès* les proves d'impremta del treball de la història del palau.¹⁰⁷ Quantes faltes! Perquè després vagi jo dient que té paleografia.

24. He estudiat intensament.

25. Tarda ha vingut mossèn Màrius* i hem parlat de política (jo) i de Vilobí (ell).

26. He comprat un quadre per 10 pessetes a un pintor que els pintava en cinc minuts. El doctor Cases* solia dir que és un artista, aquest home.

30 abril. En Ponç ha anat al cine a Girona, i jo i en Xavier* hem anat a Can Comas i tornant hem tingut pana. A ell l'ha recollit un cotxe i jo he arribat a un quart de 9.

11 de maig. He acabat el treball de mossèn Follón.¹⁰⁸ Hem anat a Cruïlles amb en Ponç. //p. 81

31 de maig

Exàmens d'ordres per als del meu curs. El senyor bisbe volia que els féssim tots ahir. El doctor Estela* i mossèn Capdevila n'han deixat quatre, jo dic que això és resistir l'obediència amb fets consumats. Jo sóc molt partidari de fets consumats, però també de l'institucionalisme i d'altres coses. Perquè no tot sigui crítica negativa ofereixo la solució: al començar l'examen repartir els temps "disponible" pel nombre d'individus... però critico superiors.

He anat amb doctor Cases. Faré bondat.

3 juny. Caram quin cosí més liberal que tinc en matèria de litúrgia; de totes formes haig de pesar més les paraules al parlar. No es pot pas dir que una frase falsa dintre un conjunt faci el mateix paper d'una pinzellada que d'a prop sembla esguerrada però de lluny encaixa bé en el conjunt. Les frases cal procurar matisar almenys en certs ambients.

Recés. Doctor Cases ha parlat de subdiaconat, diaconat i presbiterat. Mossèn Pons* de l'Esperança; doctor Estela*, humilitat, obediència. Crítiques lleugeres superiors. //p. 82

4 juny, dilluns. Han acabat de tirar a terra el porxo de la porta dels Apòstols. Hom està fart d'estudiar i queda tanta cosa!

¹⁰⁷ Els dos Marquès, Jaume i Josep Maria, van publicar, el 1960, "Apuntes històrics sobre el palacio episcopal de Gerona". *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, núm. 14, p. 263-306.

¹⁰⁸ Referència al professor Joan Busquets. "L'aplicàvem a mossèn Joan Busquets Dalmau, amicalment perquè era molt estimat, però sempre tenia aquesta paraula a la boca". [nota de X.C.]

7 juny. Exàmens mossèn Capdevila. Em dona un 8,5 però he tingut mala sort. Mira que per descuidar-me d'uns canonistes del segle XIII. He parlat amb en Borrell sobre fer revàlida de Batxiller. Ell em bescanvia llibres.

8 juny. El doctor Cases me diu per fer vot de castedat. No puc pas dir-li que no.

9 juny. He fet el vot per un dia. He xerrat amb el doctor Estela*, molt interessant. En l'ordre pràctic ¿tradicionalisme?, ¿liberalisme? prudència. M'agrada perquè han vingut a ensenyar-li un Sagrat Cor modern i ha sabut resoldre, però parlar primer dels arguments a favor.

18 juny. S'acosten exàmens. Pito Calzada* i no estudio. Despedida solters del curs.¹⁰⁹ He tirat fotos. Plan d'excursió a les [incomprensible] del curs. En Vallmajó es fa Pare Blanc.¹¹⁰ // p. 83

Dia 21. Examinat, força bé.

Dia 22. El doctor Cases*: aquest estiu tres quarts meditació i una part de rosari per extraordinari. Em cal solucionar el problema de la confessió setmanal.

Dia 24. Bon dia de vacances; tots com aquest.

Dia 25. En Xavier* ha arribat de Montserrat i el senyor bisbe em parla d'anar a vacances. He arreglat les revistes.

Dia 26. Hem cremat les acàcies. Hem escombrat el jardí de baix i jo he herbejat els caminals de l'hort de dalt. Hem arreglat l'interruptor del garatge.

Dia 27. Matí hem netejat les estufes i picat l'alfombra del menjador gran. A migdia me'n vaig a casa. Tarda he pujat a can Vinyets, hem anat a la rectoria i després cap a casa a buscar músiques de flauta i parlar del treball d'estiu amb en Pere i en Lluís.¹¹¹ //p. 84.

Dia 29. Matí hem anat amb en Ponç a l'Onyar a nedar una mica. A la tarda he estat a Can Vinyets.

Dia 30. Matí, tot collint patates. Tarda carta mossèn Joan Banyoles.

Dia 1 [juliol]. Matí, Girona, prendre mides sotana. Tarda, Caldes buscar aigua senyor bisbe i portar Girona.

Dia 2. Diumenge.

¹⁰⁹ El comiat de solters d'una promoció era la celebració de final de curs prèvia a l'entrada a l'estat clerical, que es feia amb la tonsura.

¹¹⁰ Joaquim Vallmajó i Sala (Navata, 1941-1994), seminarista i missioner empordanès i germà d'un altre seminarista, Martí. Va ser assassinat el 1994 a Ruanda, durant el genocidi dels Grans Llacs.

¹¹¹ Pibernat Deulofeu.

Dia 3. Matí, cavant herba. Tarda he llegit i trencat avellanes.

Dia 4. Tarda he sulfatat blat de moro.

Dia 5. Matí, sulfatat blat de moro; he portat el gos a vacunar i he portat la moto a casa. Tarda he herbejat tot el marge de l'hort.

Dia 6. Matí he sulfatat blat de moro. Tarda he podat el tamariu i escatat l'era. Tallat cabells. He vist les diapositives del *Beatus* i fotos per televisió a la Farmàcia. No m'agraden gaire. //p. 85

7. Tarda traginant garbes de civada. Ens ha pescat un xàfec.

8. Tot el dia traginant garbes. Jo he carregat aquest any totes les de Can Comes (és clar que l'anyada ha estat magra).

9. Matí ordres al Seminari. Nou capellans. Els meus, fora en Juliol¹¹² (suspès de mossèn Capdevila) i en Vallmajó (pare blanc) són ostiaris i lectors. Tarda hem anat a Cal Rajoler¹¹³ i a Can Barceló a xerrar sobre catalanisme, la fi del món, personalitat, etc.

10. Dilluns. En Ponç és a batre. Matí he llegit quelcom d'en Cesar Cantú¹¹⁴ i herbejat la carretera. He portat la moto a beneir i hi he posat 5 litres de gasolina. Tarda, feina de pagès aplegant blat de moro i regant amb el pare.

11. Matí hem batut. Tarda netejàvem l'era.

12. Amb la mare hem anat a Amer a veure el padrí.¹¹⁵ Gent idealista. Una botiga (a Can Xicres) //p. 86 que tots hi són músics. A Canadell tothom que no fos aquella gent en fugiria. I el mateix a La Crosa, Vaiella Pinyana, a Can [no ho entenc] a La Farigola, etc. Segons la Falange allò ni per explotació forestal serveix. En canvi aquella gent... Als pagesos del pla, que treballem tant com ells, ens sobra una mica d'esperit de la pesseta. Vàrem passar a La Celler a veure el tio Ramon.

13. L'oncle Lluís sap molt de pagès. Ho vaig veure el dia d'aventar¹¹⁶ a l'era i ho he vist avui de la forma que carrega els carros d'userda. Ademés d'un ofici entén que hi ha un art en la feina. Ademés, sap reflexionar, cosa que em manca.

¹¹² Xavier Juliol Roqué, seminarista del mateix curs.

¹¹³ Hi vivia el seu amic Robert Bayer.

¹¹⁴ César Cantú (Brivio, 1807-Milà, 1895), historiador i escriptor italià.

¹¹⁵ Pere Planagumà, germà de la mare. Vivien a el Molinot de Constantins [nota A.M.].

¹¹⁶ Ventar. Llançar en l'aire, amb forques o pales o mecànicament, els cereals, llegums, fibres, etc., després de batre'ls, per separar el gra de la palla, la fibra de les impureses que conté.

Sortint de Missa Nova a Vilobí d'Onyar, acompanyat de familiars, amics i autoritats del seminari. El segon per l'esquerra és el rector, Mn. Damià Estela. Fons Marquès Rigat. Diputació de Girona.

14. He anat a Cruïlles i hem quedat entesos amb la padrina pel dibuix de l'alba. Amb en Manuel hem anat a Ullastret. Rics allà i agricultura a l'engrós pel camí (l'oncle Josep em diu que sembla una mica els Estats Units).

15 dissabte. He descarregat aufals.¹¹⁷ Tarda hem ordenat els bitllets del compliment pasqual amb mossèn Joan.

16. Mare de Déu del Carme. A Vilobí feien la *Comunió Solemne* dels estudiants. Hem anat a Salitja a comprar un rellotge per la mare. Després de Missa Major he anat a veure els desperfectes del foc al bosc d'en Cobarsí que es va encendre abans d'ahir. Tarda, ha //p. 87 vingut en Roberto i en Joaquim Barceló¹¹⁸ i hem passat una tarda estupenda discutint i llegint llibres.

17.

20. Matí. Santa Margarida.¹¹⁹ Després de l'ofici, en Ponç amb la moto em porta a Girona. He anat a veure en Frigola* a l'Hospital. En Xavier* ha marxat. Ha dit que demà anava a Camprodon.

¹¹⁷ Alfals.

¹¹⁸ Joaquim Oliveres, de can Barceló, veí de Vilobí d'Onyar.

¹¹⁹ L'aplec de Santa Margarida se celebra en una ermita de Vilobí d'Onyar el dia de la santa.

21. A dos quarts de 5 de la tarda ha vingut el senyor arquebisbe de Barcelona.

22. Matí he anat [a la] Biblioteca Seminari [a] solucionar una cosa a mossèn Capdevila. Tarda he porquejat alguns llibres.

23. Ve en Ponç* a la tarda amb en Kim Barceló i em diu que ha pedregat molt fort i ens ha fet malbé molt. Els he acompanyat al Museu de Casa Carles.

24. Tarda el senyor bisbe ha anat a Fitor. He provat sotana a Can Palmada.¹²⁰

26. He arrencat les cebes de l'hort. // p. 88

Dies següents: treballa força en els treballs i vaig mitja hora a l'hort cada dia.

2 agost. He dit al senyor bisbe a veure si el curs vinent li vindria bé que me n'anés al Seminari. M'ha dit que sí. Ara caldrà concretar. Crec que és bona ocasió algun dia que sortim a parlar de quan torna en Xavier*.

Aquest matí he trobat el doctor Estela i m'ha espetat¹²¹ què voldria estudiar, si eclesiàstic o civil quan sigui capellà, que de dificultats econòmiques no n'hi solen haver. Al fi hem quedat (ell deia) que m'he d'afanyar a fer preuniversitari (revàlida abans). Jo li he dit que tenia por que la revàlida no caigués pels mateixos dies d'exercicis i per això ho deixava córrer. En conclusió: que m'ha semblat que tenia molt interès en que jo fes la revàlida.

3 agost. He parlat amb el doctor Estela. Em diu que humilitat no és debilitat i que Jesús a la Passió no claudica ni cedeix. Ha vingut en Frigola*. Ahir va venir en Pujol T[arrés]* i en Juliol* i abans d'ahir en Vallmajó* a despedir-se. //p. 89

4. El senyor bisbe i el doctor Estela han parlat de que jo me'n volia anar. No hi ha res concret. Abans d'entrar amb el senyor bisbe el doctor Estela em deia que jo a primer curs tenia predilecció per paraules tècniques que em venien una mica grans. De fet jo havia llegit molt: llibres i diaris.

5. Ha vingut la mare. També en Pere Vinyets.¹²²

9. El senyor bisbe em diu que em dona una beca al Seminari. Això em soluciona el problema de quant havia de pagar, perquè a casa han pujat de categoria d'ençà que vaig entrar.

¹²⁰ A can Palmada del carrer Ciutadans s'hi feien les sotanes. Alguns, més adinerats, les encarregaven a can Jaulent de Barcelona [nota de X.C.]

¹²¹ Dir una cosa que causa sorpresa.

¹²² Pere Pibernat Deulofeu, seminarista de can Vinyets de Vilobí d'Onyar.

10. Han vingut en Solés i en Carbó. Aquest una mica enfadat que jo digui que es fa cartoixà. Qui sap si n'he fet massa.

25. La figuera és a terra. Ja hi he treballat! //p. 90

Setembre.

19. Dimarts. Ja sé que el que em substituirà és en Martí Vallmajó, de Navata.¹²³

Octubre, 2. Avui m'he despedit del Palau. La senyora Rosa* ha fet un bon dinar i he regalat un llibret a cadascú, m'he despedit del senyor bisbe que m'ha dit: "Espero que es veurà sempre que has estat a Palau". M'ha dedicat una foto.

He estrenat la sotana. Hom em passeja¹²⁴ però es sent ja capellà. Moren unes coses i en neixen d'altres.

Octubre, 9. Submergit en la intensa activitat del Seminari. Supleixo a mossèn Follón de 5 classes geografia a la setmana. Vaig a la biblioteca fins a les 5 i després una hora a la porteria No queda gaire *rato* per apuntar records. Ahir vaig pujar a Montjuic. En Jaume Reixach* em va agradar perquè explicava una *cuento* i sabia preguntar pel mig perquè els nens seguissin.

Ahir era recés. Vam quedar amb el doctor Cases* que utilitzaria el cilici i que allargaria una mica la meditació i que procuraria resar rosaris, i fer bé lo demés. Confessió el dissabte.

Els del curs volen venir dijous a casa però no ens entenem. //p. 91._

Així ha anat continuant tot el mes d'octubre.

Novembre, 1. Tercer dia d'Exercicis amb el pare Calveras.¹²⁵ A les 2 del matí ens hem aixecat per fer meditació. És molt bo perquè a l'Aula Magna ens posem apinyats entorn seu per sentir-lo (no és que parli baix sinó que trenca les paraules). Jo estic entre 20 i 30 centímetres del seu cap, i els altres estan amb el nas damunt la seva taula.

Novembre, 4. Fa un mes que sóc fora del Palau. En el fons encara l'enyoro una mica. *Partir, c'est mourir un peu.*¹²⁶

Novembre, 5. S'han acabat els Exercicis. Al matí, Ofici. Després d'esmorzar, gran tocata de flautes. Després hem anat a veure la pel·lícula *Peppino y*

¹²³ Martí Vallmajó Sala, fill de Navata i germà de Joaquim, també seminarista i missioner Pare Blanc.

¹²⁴ Exhibir-se amb un vestit nou.

¹²⁵ Josep Calveras Santacana (Vilafranca del Penedès, 1890-1964). Jesuïta, lingüista. Expert en l'obra de sant Ignasi.

¹²⁶ Vers d'un poema d'Edmond Haraucourt, *Le Rondel de l'adieu*.

Violetta.¹²⁷ Bon argument. Bona per nens. Foto i música estupenda. *Desaroll* [sic] lent. Entretant jo m'havia rajat¹²⁸ de la porteria. A l'hora de dinar, discutint amb en Boix i en Gou* sobre la devoció del Sant Cor de Jesús.¹²⁹ Hem quedat que em cal fer un estudi personal sobre l'assumpte. Hem anat a passeig a veure les fires, a la Devesa. Parlant amb en Julio* de tractors. He trobat en Quimet Ferrer Grau. Hem parlat de tractors. Hauria d'haver tirat l'aigua al meu molí¹³⁰ //p. 92 (vull dir parlar més sacerdotalment). Em sembla que amb els companys em feia massa l'entès. Després a veure l'exposició de pintura. En Reixach*, de Cicerone. No val gran cosa la pintura. Bons dibuixos (també de dolents). Arribant al Seminari hi havia en Jacinto Solanellas.¹³¹ Hem parlat d'excursions. Al despedir-lo m'he trobat amb en Ponç*. Ell m'ha explicat la pel·lícula *Ben-Hur*,¹³² jo li he fet un llarg sermó sobre que per ser algú al poble ha d'informar-se del que passa, etc. Crec que l'he animat. Després, parlant amb en Soy he descobert un defecte del meu senyor rector: que no té amics al poble. Em sembla que jo també hi tinc poques relacions al poble. Hauré de fomentar això. Després, parlant amb en Gou, de crítica i obediència (ja n'hi ha prou: sempre sortim amb els mateixos temes); a veure els focs artificials i a fer la murga pel corredor cantant *Tus ojos negros*¹³³ i *Las mañanitas*.¹³⁴

Novembre, 6. M'han carregat de feina. En Frigola* m'ha proposat de cuidar-me del cercle de rural [?]. Mossèn Geli* de fer la història de la *Schola* del Seminari. A tot he dit que sí. //p. 93

Novembre, 7. En Ponç* m'ha llogat per revisar els treballs dels que escriuen a màquina. En compensació podré utilitzar-la els *ratos* de vetlla.

Novembre, 8. El doctor Marquès¹³⁵ m'ha portat les separates del tomo II de les meves obres complertes. Contra el que em temia, no m'ha picat massa

¹²⁷ Pel·lícula dirigida per Maurice Cloche (1951).

¹²⁸ Anar-se'n d'un lloc precipitadament.

¹²⁹ El Sagrat Cor de Jesús és una de les tres festes de durant l'any, a la litúrgia de l'Església Catòlica, que se celebra el segon divendres després de la festa de Corpus Christi. Els papes Pius XII i Lleó XIII van fomentar aquesta devoció.

¹³⁰ Obrar cercant la pròpia conveniència.

¹³¹ Cinto Solanellas i Solé (Berga, 1919-1999), llavors vivia a la Serra de Finestres, pastor, gran interessat pel patrimoni arquitectònic i les dites i cançons populars, més tard va ser guarda del monestir de Sant Pere de Rodes.

¹³² Pel·lícula dirigida per en William Wyler (1959).

¹³³ Cançó cantada per Concha Piquer.

¹³⁴ Obra del compositor Alfonso Esparza Oteo.

¹³⁵ Jaume Marquès Casanovas. Veg. glossari.

la vanitat (no sé si és que m'envaneixo de no ser vanitós). M'he descontrolat completament anant 4 vegades a la biblioteca. És clar que hi ha feina per fer però és més urgent la d'estudi.¹³⁶

Novembre, 9. Matí exàmens d'ordres. Molt temps que podria haver estudiat i he passat transcrivint un llibre vell. Després he anat a suplir el doctor Margall* a francès de 5è. A la tarda he anat a jugar a futbol. Em convé. El mal ha estat que en cert moment de la segona part he sortit a tocar el flabiol. Soc un *frescales*. Dutxat, cap a estudiar pel doctor Calzada* demà.

10, divendres. Exàmens doctor Calzada. Em penso que no ho he fet massa espès.

Dissabte, 11. Hem anat 7 del curs a casa. Dia fantàstic. La visita ha estat ràpida. Sort dels cotxes de Vidreres. //p. 94

Diumenge 12. Potser l'orquestra de flabiols del Seminari tindrem un tenor, em diu en Bru.

Dimecres, 15. Ha vingut la fanalítica:¹³⁷ s'han carregat la superioritat de mala manera; per exemple, la falta d'estufes argument *ex auctoritate* perquè les autoritats en tenen.

Dijous 16. Matí ha vingut el pare Garganta, O.P. [dominic].¹³⁸ Ha fet una conferència en la que ha dit que avui la història estudia temes vitals i la història eclesiàstica ha d'estudiar aquests temes, i que ens pot servir de mestra a la vida.

¹³⁶ "D'aquesta biblioteca consta que me n'he ocupat com a bibliotecari, de 1970 a 1972 i de 1977 a 1980. En realitat vaig començar a treballar-hi abans de 1960, en catalogar els manuscrits de Sant Feliu i els incunables", explica mossèn Josep M. Marquès a C. SAPENA, "Unes memòries de Mn. Josep Maria Marquès i Planagumà, historiador i arxiver", *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, vol. 49 (2008), p. 460.

¹³⁷ Comissió de preparació de la festa de la Immaculada. "Era la preparació dels fanals per il·luminar cada finestra de les cel·les per la nit de la Puríssima (entre el 7 i el 8 de desembre). Hi havia premis per als millors. La comissió feia la convocatòria, sempre de manera estrefalària i, en el seu cas, van fer una paròdia dels professors" [nota de X.C.].

¹³⁸ Fra Josep Maria de Garganta i Fàbrega (Olot, 1905-1980), va ser teòleg, historiador i filòsof dominic.

Tarda cinefòrum *La puerta de las lilas*, de René Clair.¹³⁹ En Rimbau¹⁴⁰ ha tocat el tema de l'obligatorietat de la denúncia i s'ha discutit amb gran apassionament.

Divendres, 17. Res de nou.

Dissabte. A casa em porten un jersei negre nou. Les ordres són diumenge vinent.

Dimarts, 21. He anat a dir allò de *Dominus pars calicis mei tu restitues hereditatem*¹⁴¹... Falten pocs dies. Hem estat despullant enquesta amb el doctor Estela. //p. 95

Dimecres. He anat a xerrar amb el meu cosí que era aquí a dormir, i ha vingut el doctor Estela*: ha començat a xerrar en termes abstractes i ha acabat engegant-me.

Dijous. He anat a xerrar amb mossèn Joan* sobre el problema de les tardes de diumenge i, [a] en Ponç*, de la teologia de les realitats terrenes i fins sobre el cercle de rural.

Divendres, 24. Avui m'he atipat d'esperar i he anat a dormir.

Dissabte, 25 de novembre de 1961. Havent dinat ha vingut l'Esperança de Castellfollit. A les 6 el senyor bisbe m'ha tonsurat. Després hem estat xerrant i hem repassat Martínez Anido,¹⁴² Costa i Fornaguera,¹⁴³ Roncesvalles, etc., els llocs comuns. Amb mossèn Joan hem parlat del meu treball sobre la Catedral que diu que li agrada (estrany perquè a mi no gaire). També del centre de pastoral que volen fer a Casa-Missió i de lo que jo hauria d'estudiar. Segons ell, Teologia i Sagrada Escripura.

Diumenge, 26. El senyor bisbe m'ha ordenat d'ostiari¹⁴⁴ i lector. Han vingut la mare i en Ponç*, però han arribat tard. //p. 95 Els he ensenyat el

¹³⁹ *Porte des Lilas*, de 1957.

¹⁴⁰ Possiblement Enric Manuel Rimbau Tomàs (Valls, 1927-2014), advocat al servei de la Cúria i activista catòlic que va ser interventor de la Diputació de Girona. Posteriorment va ser regidor de l'ajuntament de Girona i diputat de la UCD. Narcís Jordi Aragó i Enric Rimbau programaven sessions de cinefòrum en diverses localitats de la demarcació.

¹⁴¹ Psalm 16, 5-6. Aquesta frase la pronunciava el bisbe i era repetida per l'aspirant al sacerdoci en el ritus de tonsura.

¹⁴² Severiano Martínez Anido (Ferrol, Galícia, 1862-1938). Militar espanyol i ministre de la Governació amb la dictadura de Primo de Rivera.

¹⁴³ Tomàs Costa i Fornaguera (Calella, 1831-1911), prevere, va ser bisbe de Lleida i arquebisbe de Tarragona.

¹⁴⁴ Clergue que ha rebut la primera de les ordres menors.

museu Bíblic*. A la tarda hem escoltat música un *rato* i després hem anat a casa els oncles d'en Frigola*. Hem arribat al Seminari cap a les 7 i mossèn Pons* ens ha pescat. Al migdia mossèn Joan em volia portar a Banyoles però el doctor Estela s'hi ha oposat.

Dilluns, 27. Matí he estat parlant amb el *tio* Ramon; més tard han vingut la padrina i l'Esperança de Castellfollit.

Dijous, 30. A la tarda volia fer fanal (?), però en Pito Lloveras, en Ferrer i en Piu m'han portat a veure mossèn Canamasses,¹⁴⁵ un capellà de Vic que ve ací a fer cursets per noies obreres. M'ha agradat haver-hi anat.

Al vespre ha vingut mossèn Màrius*. Hem parlat de moltes coses i ell m'ha dit que a l'estiu que ve em pagarà un *tomo* del Breviari. Quasi estic decidit a comprar el Dessain.¹⁴⁶ A casa pagaran el *resto*.

Divendres. He anat al Palau a dedicar les separates a mossèn Benjamí* i mossèn Salvador. Després he baixat a encarregar dues misericòrdies de llibres a can Figueras i a comprar un índex de fitxer a can Dalmau¹⁴⁷ (17 pessetes). //p. 96

Desembre 1961

Dissabte, 2. El matí he llegit quelcom molt bo sobre la HOAC¹⁴⁸ i els sindicats espanyols. Migdia ha vingut la mare. He parlat amb mossèn Joan Solà¹⁴⁹ que ens vindrà al Cercle de Rural algun dissabte de 12,15h a 12,45h. Tarda, recés.

Dilluns, 4. Ahir molt de *follón* sobre certs filòsofs que eren molt litúrgics. Potser vaig cridar una mica massa.

Avui al migdia he tingut més o menys feina en un telegrama *asunto* campanya escolar del Seminari. Havent dinat he treballat a la Biblioteca. Havent berenat he anat a la Biblioteca Pública a veure els llibres nous i agafar-ne un, i a tirar el telegrama. De totes formes, hauria de sentir-me (?) més amb el temps just.

¹⁴⁵ Domènec Canamasas, nascut Santa Eulàlia de Riuprimer (Osona), era animador de moviments cristians seglars i va estar entre 1955 i 1968 a l'equip de direcció estatal de la HOAC.

¹⁴⁶ *Breviarium romanum* d'H. Dessain.

¹⁴⁷ Llibreria Dalmau Carles Pla, a la Rambla de la Llibertat de Girona.

¹⁴⁸ Acrònim de Hermandad Obrera de Acción Católica.

¹⁴⁹ Podria tractar-se de Joan Solà Triadú (Llanars, 1929), ordenat el 1952.

He tingut carta del padrí.¹⁵⁰ En Solés m'ha fet arribar fulletons de cant rus.

Dijous. Tarda, festa. Volia fer moltes coses i he acabat no fent res.

Divendres, 8. La Puríssima. Al matí en Frigola m'ha dit que volia ésser Pare Blanc.¹⁵¹ He quedat patidifús. Quina generositat! Després he anat a la catedral i he fet //p. 97 de porta-bàcul a l'ofici i processó. A la tarda hem tingut festival de gimnàs organitzat per en Ramon Cortada,¹⁵² ex-condeixeble nostre. Al vespre mossèn Pons em diu per anar a Barcelona demà.

Dissabte, 9 desembre. Aquesta nit passada he dormit molt poc. Trobava tan insòlit això d'anar a Barcelona en viatge de negocis que a moments temia que no fos irreal. Aixecar-te a les 5, quan tothom dorm, agafar els [en]trepens i marxar té tanta analogia amb la clandestinitat d'una fuga! Però en fi, jo he fet el meu equipatge i he anat a l'estació i allí ens hem trobat amb mossèn Joan Busquets. Tot el camí hem parlat d'història de Catalunya. M'ha pagat un cafè a l'*Empalme*.¹⁵³

És interessant l'aventura que imposa córrer per Barcelona. Al Seminari he ajudat la Missa. Després, a tres quarts d'11 he parlat amb mossèn Jordi Sans, que era l'objecte del meu viatge. Quan repasso la meva conversa em sembla que no vaig saber-la portar massa bé. En fi... cal preveure més els tords que pot agafar. Però estic tranquil perquè m'havia preparat.

He anat a veure l'Esperança i durant mitja hora li he fet explicar la seva vida. Després tenia més o menys intenció d'anar a veure la //p. 100 Sagrada Família, però he vist que era tard. He anat a l'estació a prendre bitllet, he tornat a Canuda a dinar i després de dinar, corrents de nou a l'estació. He fet el viatge de tornada amb un noi d'Ordis. Em sembla que he aparegut massa antifranquista. En canvi, he estat amable, mantenint la conversa i oferint tabac. Ell (Mario Gimbernat) m'ha pagat una cervesa a l'*Empalme*.

A Barcelona, metro Sarrià he tingut una conversa interessant que citava i apreciava el llibre dels *Proverbis* i una vida catòlica basada en profunds coneixements i pràctica. Encontre interessant.

¹⁵⁰ No sabem si es refereix a algun dels avis o al padrí de bateig, l'oncle Pere Planagumà, germà de la mare, que vivia a Constantins.

¹⁵¹ Tal com s'anomenen els membres de la Societat dels Missioners d'Àfrica, fundada el 1868 per l'arquebisbe d'Alger (Algèria) Ch. M. Lavigerie.

¹⁵² Ramon Cortada Corominas, seminarista entre 1951 i 1954 i futur professor de teoria de l'educació a la UdG.

¹⁵³ Estació de tren de Maçanet-Massanes.

He arribat a Girona a les 5. A la vetllada del Seminari han elogiat un treball meu i he fet 1000 pessetes de premi.

Diumenge 10. En tot avui no he fotut res i això que el pare Calzada* pregunta demà. Tarda ha vingut un Pare Blanc. En Boix és un cas. Parlàvem de realisme a la literatura i jo he citat Hemingway que a *El viejo y el mar*¹⁵⁴ parla de que *orinó por encima de la borda*, i ell pregunta: ¿Qui, el vell o el peix? Encara ric. //p. 101

Aquest matí he fet un descobriment: en Forroy* no tocava les meves músiques però sí les cançons del cançoner parroquial. No es pot violentar a ningú. Pel demés, encara acabaran sabent-me.

Dissabte, 23. No he anat a classe de moral i he escombrat el corredor i fet els paquets tranquil·lament. Mentre els altres marxaven he fet les felicitacions del doctor Estela. Ha vingut la mare a buscar-me.

Diumenge, 24. Matí, la novetat de veure al noi de Can Comas¹⁵⁵, ja "vestit". Em sembla que he fet el meu paper bé. Després de missa segona hem assajat *Santa Nit* amb els homes. Tarda conclusió del Novenari que predica mossèn Martí Alabau.¹⁵⁶ He cantat *A les ànimes oïm que criden...* Feia 10 anys que no ho feia. Després a assajar a Sant Dalmai. Ho hem repassat tot.

A les 10 em diuen que plou. A les 11 no havien vingut i me'n vaig a dormir. A la que soc dintre el llit sento per la carretera la moto d'en Pere Masachs.¹⁵⁷ Amunt altra vegada. La pluja continua. Agafo la moto i cap a Riudellots. Mitja entrada el coro ens ha *apoiat*. Hem fet tertúlia fins a les 2 i cap a casa a dos quarts de 3 a dormir. //p. 102

Dia 25, Nadal. La missa del matí ha estat ofici. He tocat la flauta amb en Lluís Forroy* i en Ponç* diu que ja es gasta. A can Miquel Pere m'ho han alabat. Després de Missa segona hem estat discutint molt animadament amb el mestre i en Roberto¹⁵⁸ de temes històrico-eclesiàstics, ja ahir havíem estat amb el mestre i en Joan Bou i el pare allà al cap de pont, xerrant animadament.

Tarda, vespres. Després amb mossèn Màrius*, xerrada.

¹⁵⁴ *El viejo y el mar (The Old Man and the Sea)*, publicada l'any 1952.

¹⁵⁵ Parla d'ell mateix.

¹⁵⁶ Martí Alabau i Cortada (Jafre, 1930-2011), prevere (1954) i membre de la Casa Missió de Banyoles fins al 1983.

¹⁵⁷ Pere Masachs Pujadas, llavors seminarista del 2n curs filosòfic, fill de cal Valent de Sant Dalmai (veí de Vilobí d'Onyar).

¹⁵⁸ Joan Bataller i Robert Bayer.

26. Sant Esteve. Ofici amb orquestra. Tarda en Rufí de Riudellots¹⁵⁹ ha vingut a cantar vespres per primera vegada s'ha acabat el fer *initium* a tots els versets. Ha vingut a casa després del futbol, però no ha pogut torbar-se gaire.

27. Al matí he anat a Sant Dalmai a buscar les músiques. A la tarda hem assajat les noies.

28, matí. He portat de Girona roba bruta i llibres meus i de mossèn Màrius*. Tarda, les noies han enllestit la Missa de la Mare de Déu de Núria.
//p. 103

1962

Gener, 8, dilluns. Hem tornat al Seminari. Carta de l'Esperança i de mossèn Mateu*.

Aquestes vacances vaig fracassar en dues coses: una és volguer cantar "Jesu Rex admirabilis"¹⁶⁰ a tres veus, perquè ens vàrem haver de contentar amb dues. I l'altra és la convivència amb els de casa. L'haig de fer més agradable.

Gener, 9, dimarts. Alegria de veure a la Biblioteca les estanteries noves. He parlat amb el doctor Estela del dia de l'Orient cristià.¹⁶¹ Hora de música he anat a saludar senyora Consuelo. No m'havia preparat gaire per xerrar. Després de dinar hem provat flauta i piano amb Pujol T[arrés]*. Després de berenar he anat a la Biblioteca i més tard a Can Geli,¹⁶² la pública, i fer *recados*. Només he estudiat moral.

Gener, 25. Fa uns dies que no faig diari. Em sembla que tinc por d'enfrontar-me amb mi mateix. Pràcticament la vetllada de l'Orient cristià l'he portada tota jo; he escrit els tres treballs que s'hi han llegit i he seleccionat les cançons i fins les he anades a cantar. En Renart¹⁶³ m'ha preguntat: quina // p. 104 impressió es té quan s'ha fet tot sol una vetllada? Cap impressió.

Vaig proposar al doctor Estela que es fes alguna pregària per la unitat i ha dit a la comunitat que es fes per cursos: el nostre no ho ha pas fet. Potser el problema de la unitat no es sent prou.

¹⁵⁹ Josep Xifra Rubirola, llavors també seminarista, que no s'arribà a ordenar.

¹⁶⁰ Obra de G.P. Palestrina (1525-1594).

¹⁶¹ L'equivalent a la Setmana de la Unitat dels Cristians que se celebrarà en temps posteriors.

¹⁶² Llibreria Geli.

¹⁶³ Joan Renart Ferrer, seminarista de cursos inferiors, futur sacerdot secularitzat.

Hem anat a berenar a un hostel de Vilablareix i a jeure vora el riu. Estàvem baixos de to i no hem fet més que criticar. Al tornar el doctor Estela* ha picat pels que arribaven tard i hem criticat de nou la seva duresa.

28, Diumenge. He ensenyat part del Seminari a una nordamericana que venia a veure l'escenari de *Los cipreses*.¹⁶⁴ Contra el que hom podria pensar era més o menys intel·ligent, però molt de dretes.

Febrer, 10. Ahir va venir en Ponç*, que s'havia fet arrencar un queixal. Avui m'ha fet dur la lletra de *La Passió* de Bach i el [il·legible]. Jo li he donat la lupa de rellocter. El pare diu que els porcs van malament i que ha tingut carta de l'Esperança. // p. 105

Diumenge, 11. Mossèn Ramon* em fa *follón* per la clau de la biblioteca. A Montjuïc, a la meua secció només hi havia tres nens.

Dimarts. M'he escapat sense demanar permís. A la biblioteca no he sabut organitzar-me el treball.

Semana 19-24 de febrer. La mare fa exercicis. Xerrem als vespres amb el meu cosí d'apostolat i de concepte de laic.

Març 1. Vaig ajudant a en Reixach a posar en llatí la tesi.¹⁶⁵ M'ha regalat una paquetilla de tabac de pipa que em mareja. El *Scarferlati*¹⁶⁶ que em va donar primer era més fluix. Preparo el meu treball de Sant Tomàs.

13 març. Ahir vàrem anar a passeig llarg a Banyoles a casa en Congost.¹⁶⁷ Vaig veure el seu taller de carreter, l'orgue de la parroquial que és molt bo i els porcs de Can Bota. El pare de mossèn Salvador és un home entès: diu que per 4000 vessanes hi ha 400 pagesos i això és anti econòmic. Defensa la concentració. Hi vaig estar d'acord però no li vaig dir que una consideració cristiana de l'assumpte exigiria fa-//p. 106 cilitar als pagesos petits el canvi d'ocupació. Porto sotana i les meves paraules haurien d'anar ensotanades també.

14 març. Aquest matí no he fet el llit perquè he assessorat els que fan el regal del senyor bisbe. Al migdia hi he estat també. A la tarda, biblioteca.

¹⁶⁴ Al·lusió al llibre de l'escriptor Josep Maria Gironella *Los cipreses creen en Dios*, de 1953, que el va fer cèlebre.

¹⁶⁵ No ens consta que es doctorés. Al seu currículum diu que es va llicenciar en Teologia (Pontificia Universitat Gregoriana de Roma) i en Filologia Hispànica per la UAB.

¹⁶⁶ Antic paquet de fumar. Escafarlata. Tabac de picadura.

¹⁶⁷ Sebastià Congost Coll (Banyoles, 1937-2003), company de curs al seminari, ordenat prevere el 1965.

Després a qualificar els treballs del concurs escolar. Després a passar a màquina un informe al despatx del doctor Estela*. He sopat amb ell. I ara són tres quarts de 12 de la nit i encara he de fer el llit.

18 març. He estat al matí, fins les 10, a l'Església de l'Hospital llegint a la gent un text sobre el Dia del Seminari que ahir vaig anar a passar a màquina amb el doctor Estela*. Després he anat a fer catecisme a Sant Josep i m'han donat caramels. Tarda he fet felicitacions de Sant Josep pel doctor Estela* i ajudat a empaquetar els premis del concurs infantil. Veig que en matèria de premis s'ha de saber manejar els diners i no ser *tacaños*.

19 març. Matí m'han rellevat de feina especial. A les 11 he anat amb els demás que //p. 107 anaven a portar el *regalo* al senyor bisbe (aquest any un mapa de la diòcesi). Dubto molt que m'hagi conegut. He parlat de Sant Pau i ha picat de seguida. Ja em veig aquest estiu analitzant els viatges de Sant Pau.

A la tarda hi ha hagut olimpíades, que s'han interromput al poc de començar per la pluja. A les 5, vespres; jo he fet de sotsdiaca. Alguna vegada cal començar. Finalment a les 6 projecció de la pel·lícula *Capitanes Intrépidos*¹⁶⁸ amb l'Ethel Barrymore fent de capità, Spencer Tracy de Manuel, mariner portuguès, i Mickey Rooney. La religió hi quedava molt ben parada. Estupenda per infants i per mi. Bona fotografia i interpretació.

20 març. A l'hora de segona classe vaig anar a acabar un feix de felicitacions del doctor Estela*. A l'hora de música, institut de francès. Tarda, continuo les felicitacions fins a enllestir. No ha vingut doctor Calzada*. Entretant ha vingut mossèn Pujadas¹⁶⁹ i ens ha explicat com són els cursets. Té sobretot molt de seny. // p. 108

Dijous 22. Avui s'ha fet el primer contacte amb els nois dels Maristes. Molt bona impressió. Com que un havia d'anar davant el nostre curs, m'hi he posat jo.

Divendres 23. Fitxo la Bíblia peregrina.¹⁷⁰ De moment, a les 11 de la nit sembla que no és peregrina. serà vulgata?

Diumenge 25. Catecisme a Sant Josep i a Montjuïc.

Dilluns 26.

¹⁶⁸ Pel·lícula dirigida per Victor Fleming (1937).

¹⁶⁹ Mossèn Josep M. Pujades (+ 1984), iniciador a Girona del moviment de Cursets de Cristiandat fundat a Mallorca el 1949.

¹⁷⁰ *Biblia del Peregrino*, Edición de estudio / Luis Alonso Schökel. 2a edición. Bilbao; EGA; Mensajero; Verbo Divino, 1997-1998.

Dimarts 27. Avui he fet del doctor Calzada* una carta a cada arxiprest per la qual se l'invita (sic) a participar a la Missa Crismal a la Catedral. Això és una cosa en la que jo tinc més o menys part perquè crec que la urgència va arribar al doctor Calzada* per mitjà del meu treball *La catedral viva*, de l'estiu passat. Tant de bo fos per més glòria de Déu. // p. 109

Dijous 29. Durant el partit de contacte amb els maristes (6-1) en Brunsó s'ha trencat un braç i jo l'he acompanyat a la [Clínica] Aliança. N'hauria de fer més de favors d'aquests. Com que al matí he fet fitxa d'un manuscrit, total, res d'estudi.

Dimarts, 3 abril. He descobert que un avantpassat meu, Pere Albert, va anar a les Corts de Catalunya de 1564 com a síndic de Cruïlles. He traduït coses del Ritual per mossèn **Genís**.

8. Matí: he estat ordenat d'acòlit.¹⁷¹ Després he acompanyat al pare pel passeig arqueològic sense pensar que havia d'esmorzar (sóc una calamitat).

A la tarda no he anat a passeig: hem estat xerrant amb en Cassany¹⁷² i després hem anat amb mossèn Canamasses. Ens ha parlat de que cal conquistar les estructures de la societat del demà solucionant els problemes de la gent d'avui. Després, Viacrucis, hi havia 1300 persones: ens ho han fet comptar a l'Albà i a mi. //p. 110

9. Mossèn Capdevila m'ha examinat a la tarda. Peix com una tòtila.

10. Els ferris-peps¹⁷³ que ens havien examinat ahir, avui mentre ho feien els altres han fet xefla a la biblioteca.

11. Dimecres. A l'infern han sortit més revistes.¹⁷⁴ Aquesta biblioteca ens desborda.

12. Dijous. Exàmens doctor Vidal, bé, i doctor Margall*, caixa. Tarda hem estat [mots il·legibles] a l'infern tres hores. He quedat rendit.

14. Dissabte. He estat atenent un professor de Friburg que buscava sermons manuscrits. Demà passa el doctor Calzada* vol fer exàmens.

Diumenge. El professor ha marxat i m'ha promès un llibre.

¹⁷¹ Era el quart orde menor i el més important. Permetia preparar els utensilis sagrats (calze, patena, copó, corporals...) per a les funcions religioses.

¹⁷² Jordi Cassany Martí, va estar poc temps al seminari (1961-1964), en una vocació tardana. Havia estat a la División Azul.

¹⁷³ Al·lusió al conjunt musical format per Josep M. Marquès i Josep Frigola (Peps) i Xavier Ferrer (Ferri), seminaristes companys de curs.

¹⁷⁴ Infern de la biblioteca del Seminari. Peça situada al fons de la biblioteca on s'hi accedia per una porteta, envoltada de tota mena de tabús, plena de llibres.

Dilluns. No hi haurà examen d'en Pito Calzada*. No ha vingut el doctor Margall*. És vigília de festa. He fet tres fitxes de manuscrits. //p. 111

Vacances de Pasqua. Ha plogut molt. El dijous al matí vaig anar a la Missa Crismal. A la tarda vaig comentar les funcions a Vilobí. El divendres vaig fer el viacrucis. El dissabte vàrem fer la funció a la mitjanit. El dia de Pasqua mossèn Màrius* va donar-me 600 pessetes per breviaris i dues pipes. A la tarda vàrem anar amb en Xifra¹⁷⁵ a veure La Passió¹⁷⁶. Vaig tornar de nits, plovent, i amb averies a la moto. A casa amb això i fumar amb pipa ja els acabo de tenir planxats. El dilluns hi va haver partit i va venir en Rufí¹⁷⁷ i en Quim Barceló a casa. El dimarts vàrem anar amb els seminaristes a Lloret i Blanes. El dimecres vaig acompanyar en Pere Vinyets a Can Marquès de Brunyola. Averies a la moto.

Dimarts 2 maig. Hem anat a Blanes a veure la tia monja¹⁷⁸ que em fa un amit. Diu que intercedeixi a la superiora general perquè pugui venir a missa nova. En Ponç* voldria unes ulleres de sol. //p. 112

9 maig. El doctor Estela* em parla de quedar-me una temporada de l'estiu al seminari. Ell diu que en pla de prefecte dels dos nois que hi haurà però en realitat serà per arreglar la biblioteca. Veuré com es conjumina amb el casal de Bescanó.

Hem fet una nova selecció de llibres per comprar. Però jo no he deixat parlar gaire a en Gou* i en Cassany. És clar, un home de govern ha de deixar parlar els seus súbdits, tant més quant si després vol fer lo que li interessa.

Vespre. El doctor Estela* diu que d'allò res.

10. Partit de futbol. Cansat.

11. Divendres. Deixo la pipa torta a en Claparols*.

17. Ens han fet la pel·lícula *Pánico en las calles*.¹⁷⁹ He perdut la pluma Parker i no la trobo. He fet fer una dedicatòria al [il·legible] per en Garriga i m'agrada horrors.

20. He trobat la Parker.

¹⁷⁵ Josep Xifra Rubirola, seminarista, fill de can Rufí de Riudellots de la Selva.

¹⁷⁶ El Patronat de la Passió la representava, primer en castellà i després en català, al Teatre Municipal de Girona. *La llum de la veritat*; Drama en tres actes i vint quadres amb pròleg i epíleg de Narcís J. Aragó i Josep M. Capella; Girona, 1957.

¹⁷⁷ El mateix Josep Xifra.

¹⁷⁸ Teresa Marquès Sureda, germana del pare, de la congregació de religioses de Sant Josep que es cuidaven de l'Hospital-Asil. Van marxar-ne el 2014.

¹⁷⁹ Pel·lícula dirigida por Elia Kazan (1950).

21. He acabat de llegir *Dios ha nacido en el exilio* de Vintila Horia.¹⁸⁰ És un llibre bastant tonto. No sé // p. 113 quines conclusions treure de l'aspecte religiós.

Hem fet nova tria de llibres per baixar a 20.000. Em sembla que he corregit el meu totalitarisme. He fet fer llistes secretes.

Mossèn Capdevila em va fer escriure tres folis sobre el Concili de Jerusalem per a una persona desconeguda; ara em dona un llibre. Hem anat a portar amb en Cassany 11 llibres més de la Rivadeneyra¹⁸¹ a l'enquadrador.

28. He ajudat amb mossèn Capdevila la missa al bisbe de Barbastro. Aquesta setmana sóc sagristà. Ens han donat la injecció del tifus.

Mossèn Capdevila ha donat per programa mínim les tres quarts parts del total i promet només un 5. La gent està revoltada. Ell diu que mai se li va acudir anar a importunar professors. Jo li dic que no em sap pas greu.

Maig 1962

2. Han vingut la mare, la padrina i en Manel però els he despatxat de seguida perquè havia d'anar amb en Claparols* a l'estació a gestionar un bitllet col·lectiu. Després he tornat trobar la //p. 114 mare als autos de la Teisa¹⁸² i m'ha donat *quitamanchas*. He estat traduint unes oracions per mossèn Mundet.

Tarda, recés.

Diumenge. Tarda hem anat als Salesians que ens han fet comèdia.¹⁸³ A un entreacte he anat a veure la vaqueria i cort de porcs que val la pena i hi he trobat que hi treballa en Siset de Can Ferrer.

Dilluns 4. Exàmens d'ordres, m'han anat bé i mossèn Benjami* m'ha ensenyat l'hort.

Dimecres. M'he enfadat amb en Reixach, amb en Cassany, amb el curs. Mossèn Geli* m'ha fet anar a buscar-li uns llibres de la biblioteca i m'ha donat un paquet de picadura sel. (?).

Dijous. Partit de campionat. Hem perdut amb els de 1 [primer] de filos[ofia] però jo he jugat molt.

Divendres. Hem fet el [il·legible] de la Biblioteca. Macedònia de fruita, pastes seques amb xerès i Nescafé. Hi ha hagut un *rato* mossèn Màrius*.

¹⁸⁰ Escriptor romanès (1915-1992).

¹⁸¹ Manuel Rivadeneyra i Reig (Barcelona, 1805-Madrid, 1872) editor i impressor.

¹⁸² Companyia d'autocars de servei regular.

¹⁸³ Malauradament no hi ha el nom de l'obra.

Dissabte. Exàmens mossèn Capdevila escrits. Dec tenir un 9. // p. 115

Mossèn Pons m'ha dit que rebria visita fora d'hora i després m'ha pescat als menjadors dels superiors llegint el diari. Però en Renart m'havia dit que ell tenia permís.

Estiu

El dia de Sant Pere vàrem anar a fer Exercicis per l'ordenació de sotsdiaca. Vaig ser ordenat el diumenge 8 de juliol. De moment el vot de castedat no resulta pesat; en canvi, el Breviari una mica.

Vaig estar uns dies a casa treballant com un negre, regant i traginant garbes, tot i que vaig veure que no els hi agradava gaire, però jo no podia estar sense fer res.

Després vàrem anar a fer una excursió a Núria, Carançà, Thuès,¹⁸⁴ Vernet, Casteil, Sant Martí del Canigó, Costabona i Llanars amb en Masegú, en Juliol, Pujol Tarrés i Claparols.¹⁸⁵ No sé per quin motiu hi va haver més o menys fregadís en certs moments. Però l'excursió em va agradar molt. // p. 116

El millor: resar el salm de tercia del dissabte *Quan magnifica sunt opera tua Domine*¹⁸⁶ cap a les esquerdes de Rojà.

A Llanars em vaig hostatjar a casa del germà de la padrina, mossèn Lluís.¹⁸⁷

Vaig estar un dia a casa i sense esperar Sant Jaume vaig anar a Bescanó a fer casal. Llàstima de no haver-ne fet diari. No va anar malament. Crec que van faltar-hi dues coses: més vida espiritual (va anar bastant tirada en meditació, confessió i demés pràctiques) i més experiència.

Ratos que recordaré sempre són: l'última nit amb mossèn Josep Frigola* quan va veure que els de Bescanó li havien donat 5000 pessetes i la reunió amb un equip que va donar la "taca negra" al seu capità; i tot el campament. Mossèn Pere¹⁸⁸ em va donar 2000 pessetes. És un home molt interessant, molt jove d'esperit a pesar d'haver fet la guerra.

¹⁸⁴ Toès i Entrevalls és una comuna de la comarca del Conflent, a la Catalunya del Nord.

¹⁸⁵ Xavier Juliol, Josep Claparols i Frederic Pujol eren seminaristes del mateix curs. Miquel Masegú era d'un curs superior.

¹⁸⁶ Salm 91.

¹⁸⁷ Mossèn Lluís Suriñach i Suñé (Rocabruna, 1909-2013) va ser molts anys rector de Llanars, actual bisbat de Vic.

¹⁸⁸ Pere Prats Borrell (la Bisbal d'Empordà, 1916-1986), prevere (1942), llavors rector de Bescanó.

A Bescanó he baixat del terreny de les idees pures i he vist que // p. 117 existien les ànimes concretes. I he vist que cal tenir idees fermes per donar a les ànimes. Hi he fet coneixences i fins diria amics: crec que d'ara endavant haig de pregar per *tios* com en Josep Maria Perafita, els dos Josep i Pere de Can Ribas, en Quimet Selva, en Paco Boada, en Carles Plaza, Ernest Planagumà, en Mateu Frigolé, en Lluís Tarrenchs, en Pepet de Cal Ferrer, en Santiago i l'Anita de L'Unió, l'Ernest de Cal Corder, el senyor Ruhí, en Perafita gran, en Joan Crous, en Llorenç Angelats (Xurri), en Narcís Soler (Nervi), en Josep de Can Massana, en Mateu Bussó, en Ricardo Cullell (Kennedy), en Josep Blanquera, en Josep Boada (Batllori), en Àngel Matas, l'Antoni Sala, en Llorenç Gironès, en Josep Masferrer (Raset), en Ramon Rabasseda, en Llorenç Soler, en Jaume i Feliu Carrera, en Joan Coll, en Sebastià Bohigas i en Pere ídem i demés quitxalla, el senyor Ruhí i la senyora Anita, etc.

Ara, és clar, cal deixar a aquesta gent (em deixava la Maria Lluïsa, i encara en Vicenç, el barber i molts altres) en mans de Déu. Jo estrenyo les mans i les haig de deixar a les mans de Déu. És dur però és així. //p. 118

A finals del casal vaig passar molt nervis amb la vetllada, excursió i campament, però ja ha passat tot. Vaig plegar-lo el penúltim diumenge de setembre. El dilluns vaig anar a casa al vespre. El dimecres vaig pujar a Montserrat on en Codina* em va atendre molt bé; amb en Ponç* vàrem tornar el dijous i vaig ésser a casa el divendres i el dissabte (xerrades interessants amb don Luís, el salesià del Castell).¹⁸⁹ El dilluns següent, cap al Seminari.

I ara he fet propòsit de tornar a fer bondat i continuar el diari en una altra llibreta.

GLOSSARI DE NOMS

Alemany i Coll, Joaquim (Santa Coloma de Farners, 1889-1960), prevere i canonge, professor d'àlgebra i de dret canònic del Seminari.

Bachs i Mach, Andreu (Girona 1928-1993), prevere, canonge penitenciari i secretari de la cúria. Pertanyia a la Societat Sacerdotal de la Santa Creu, vinculada a l'Opus Dei i era consiliari diocesà dels Joves

¹⁸⁹ Lluís Vivas Solà, prevere, si bé es pot confondre amb un germà seu que va ser salesià, Josep Maria Vivas Solà. Eren fills de Calella de la Costa, però un germà, Joaquim, havia heretat el dit castell de Vilobí d'Onyar.

d'Acció Catòlica. Per diferenciar-lo del seu parent Jordi Marquès li dona el tractament de doctor.

Bachs i Comas, Jordi (Girona, 1932), escolta i prevere (1956), posteriorment secularitzat i dedicat a la psicologia, matèria de la qual seria professor a la UAB. Va ser prefecte al seminari.

Baranera i Roca, Ramon (Hostalets de Bas, 1918-1987), prevere i administrador del seminari des de 1945 i catedràtic, va substituir mossèn Joan Gironès com a professor de ciències.

Batlle i Prats, Lluís (Girona 1909-1983), historiador i arxiver municipal de Girona entre 1939 i 1979. Va ser membre corresponent de l'Acadèmia de la Història de Madrid des de 1946.

Consuelo o Consolació. Veg. Consol Cartaña.

Bonet i Pàmies, Benjamí (Maspujols, 1912-2006), ordenat prevere a Girona (1936) i canonge de la catedral, era majordom de palau i fotògraf.

Busquets i Dalmau, Joan (Girona, 1934-2018), prevere (1957) i historiador, nomenat professor d'història de l'Església del seminari el 1960, n'esdevindria rector el 1969.

Busquets i Jordà, Màrius (*Mario*) (Vilobí d'Onyar, 1935), prevere, va ser professor del Col·lell i en un futur seria bisbe prelat de Chuquibamba, al Perú, de 2002 a 2015.

Calzada i Oliveras, Josep (Sant Feliu de Guíxols, 1913-1990), prevere (1936), doctor en teologia a Salamanca (1956), canonge de la catedral i historiador. Va ser professor de teologia dogmàtica al seminari de 1948 fins a 1964, quan renuncià per discrepàncies amb la nova teologia conciliar.

Capdevila i Montaner, Vicenç Maria (Barcelona, 1924-2016), prevere (1955) i teòleg del seminari gironí, va ser-hi professor de teologia dogmàtica de 1959 fins a 1988, que passà a la Facultat de Teologia de Catalunya. Abans havia fet la carrera de Dret a l'exili.

Carbó i Cañiguer, Francesc Xavier (Cassà de la Selva, 1943), seminarista, ingressà a la família del bisbe el 1960 i va ser ordenat prevere el 1965. Secularitzat el 1973.

Cartaña Carré, Josep, *Pepitu*, renebot del bisbe, enginyer industrial casat amb Trinitat Mantilla. Fill de Josep Cartaña Forès. Van tenir nou fills. Un d'ells era José Miguel Cartaña Mantilla, el gran.

Cartaña Inglés, Josep (Vilaverd, 1875-1963), prevere i canonge tarraconí i bisbe de Girona des de 1933.

Cartaña Forès, Consol, neboda del bisbe, casada amb Joan Muret Gelambí, farmacèutic, de Valls. Una de les filles també es deia Consol.

Cases i Deordal, Josep Maria (Santa Eulàlia de Riuprimer, 1919-2020). Procedent de la diòcesi de Vic s'incardinà a la de Girona. Ordenat prevere el 1943, va ser director espiritual del seminari i consiliari diocesà dels joves d'Acció Catòlica. Entre 1971 i 1996 va ser bisbe de Segorb-Castelló.

Claparols Moret, Josep (Banyoles, 1940-2017), seminarista i prevere (1963), del mateix curs de Mn. Josep M. Marquès, va ser un activista en els temps dels capellans obrers i rector del Poble Nou de Figueres.

Codina i Giol, Daniel (la Cellera de Ter, 1940), monjo de Montserrat i musicòleg, va fer estudis al seminari de Girona i el 1959 ingressà al monestir de Montserrat, on professà el 1961.

Coll i Company, Salvador (Banyoles, 1932), prevere, també llavors familiar del bisbe i oficial de la Cúria.

Davesa, Rosa. Cuinera de Palau. Tenia un nebot capellà, Pere Davesa, a Vic.

Doctor Bachs. Veg. Andreu Bachs i March.

Doctor Marquès. Veg. Jaume Marquès Casanovas.

Esperança. Veg. Jaume Marquès Sureda.

Estela i Molinet, Damià (Besalú 1904-1979), prevere, fou rector del Seminari Conciliar de Girona del 1951 el 1969. Abans, però, ja havia sigut professor i formador d'interns i des del 1944 en fou també vicerector.

Ferrer Mir, Xavier (Blanes, 1939-2003). Seminarista, del mateix curs que Marquès i ordenats el mateix dia (7/7/1963). Morí essent rector de Cadaqués.

Frigola i Ribas, Josep (Ventalló, 1941), llavors seminarista i un del components del trio de flautes. Es va fer dels missioners d'Àfrica-Pares Blancs i s'ordenà prevere a Girona el 1965.

Ferroy i Marquès, Lluís. Seminarista de 1959 a 1965. El 1960 feia el primer curs del Seminari Menor.

Francesc Geli i Tarrés (Girona 1916-1988), prevere i professor de Música del Seminari Diocesà, mestre de capella i canonge organista de la catedral. Fou un dels fundadors de l'Acadèmia Musical de Santa Cecília de la Congregació Mariana de Girona (1929).

Gou Massot, Albert, de Vulpellac i amb vocació tardana, va estar-se al seminari de 1955 a 1962, un curs per davant de Marquès. Es va secularitzar després.

Joaquim de la Farmàcia. Veg. Joaquim Puigvert

Manel, o Mossèn Manel. Veg. Manel Serra Taberner.

Margall Sellas, Joan (Camprodon, 1890-1973), professor de Teologia Moral i canonge penitencier de la Catedral.

Marquès Casanovas, Jaume (Sant Martí Vell, Madremanya, 1906-1992) fou eclesiàstic i historiador, cronista, canonge, director de l'Arxiu de la Seu i conservador del Museu Diocesà o Museu d'Art de Girona (1948-1974).

Marquès i Sureda, Jaume (Cruïlles, 1901-1990), pare de Josep Maria Marquès i casat el 1933 amb Carme Planagumà Torra (Sant Esteve de Llémna, 1909-1996). Els fills són Ponç (Cruïlles, 1937), Josep Maria (Cruïlles, 1939) i Esperança Marquès Planagumà (Vilobí d'Onyar, 1942).

Marquès i Suriñach, Joan (Cruïlles, 1928-2019). Cosí germà de Josep Maria Marquès, prevere des de 1951 i un dels primers membres capellans de la Prelatura de la Santa Creu (Opus Dei). El 1952 va entrar a formar part del grup de missioners de la Casa Missió de Banyoles.

Massegú i Martí, Miquel (*Quel*). Fill de Maçanet de la Selva, ordenat el 1962, després secularitzat. Molt temps exercí a Xile.

Mateu, o mossèn Mateu. Veg. Mateu Valls Riera.

Mirambell Belloc, Enric (Girona 1922-2020), doctor en Història (1963), era llavors director de la Biblioteca Provincial de Girona (1949-1987) i de l'Arxiu Històric Provincial (1952-1985). Més tard seria també director de la Casa de Cultura (1966-1982) i Cronista de la Ciutat de Girona (1987).

Mossèn Joan de Vilobí. Veg. Joan Planella.

Mossèn Benjamí. Veg. Benjamí Bonet.

Mossèn Mario, o Màrius. Veg. Màrius Busquets.

Mossèn Prats. Veg. Jesús Prat Frigola.

Mossèn Ramon. Veg. Ramon Baranera.

Mossèn Salvador. Veg. Salvador Coll.

Oller i Hereu, Ramon (Banyoles, 1940-2020), prevere, aleshores seminarista i familiar del bisbe.

Pepito, Veg. Josep Cartaña Carré.

Planella i Colomer, Joan (Mieres, 1882-1978), prevere (1908) i rector de Vilobí d'Onyar entre 1928 i 1967.

Ponç. Veg. Jaume Marquès Sureda.

Pons i Rivas Joan (Blanes, 1933-1974), prevere (1958) i superior del Seminari Major entre 1960 i 1963. Conegut també per haver fundat la parròquia de Sant Salvador d'Horta de Girona.

Puigvert i Pastells, Joaquim (Vilobí d'Onyar, 1928), farmacèutic, fotògraf i cineasta català.

Pujol Costa, Joan (Olot, 1899- 1971), prevere (1924) i professor de Teologia Fonamental del Seminari el curs 1943-44 i entre 1948 i 1965, quan va renunciar.

Pujol Tarrés, Frederic (Vilanova de la Muga, 1939), del mateix curs de Marquès al seminari. Prevere (1963), compositor i canonge organista.

Trini. Veg. Josep Cartaïà Carré.

Ramon. Veg. Ramon Oller.

Reixach Felipe, Jaume (Blanes, 1939-2022), prevere (1962), futur director del col·legi del Collell.

Senyora Rosa. Veg. Rosa Davesa.

Serra Taberner, Manel (Aiguaviva, 1935- 2013), prevere (1961), posteriorment secularitzat.

Solés Pujol, Joan (Llagostera, 1939) s'incorporà al curs de Marquès el 1954-1955 i s'ordenà de prevere el 1964. Més tard es passà al "Rússicum" per preparar-se com a capellà de ritus bizantí i exercí pastoralment a l'antiga URSS.

Teixidor i Fontfreda, Josep (Amer 1923-1978), prevere, professor d'alemany i de litúrgia del seminari i superior del Seminari Major de 1951 a 1960 i, des de 1963, canonge i mestre de cerimònies de la catedral.

Valls Riera, Mateu (Santa Coloma de Farners, 1938), prevere (1961), posteriorment secularitzat i dedicat a la professió d'advocat.

Vidal i Cruañas, Albert (Calonge, 1914-2004), prevere, canonge, professor entre 1940 i 1988 de Bíblia i prefecte d'estudis del Seminari de Girona.

Xavier. Veg. Xavier Carbó.